

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АЕРОНАВІГАЦІЇ, ЕЛЕКТРОНІКИ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

КАФЕДРА ЮНЕСКО

ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМ. ВАДИМА ГЕТЬМАНА

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**БІЛОРУСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.ТАНКА, РЕСПУБЛІКА БІЛОРУСЬ
ЮНЧЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (КИТАЙ)**

运城学院

ЗБІРНИК ТЕЗ

**Всеукраїнської наукової-практичної Інтернет конференції з
міжнародною участю
ВИЩА ОСВІТА:
УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ**

24-25 квітня 2019 року

Київ 2019

УДК

Друкується за рішенням вченої ради факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікації Національного авіаційного університету

Редакційна колегія:

Харченко Володимир Петрович проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету, доктор технічних наук, професор

Мачалін Ігор Олексійович директор факультету аеронавігації, електроніки і телекомунікації, доктор технічних наук, професор

Пазюра Наталія Валентинівна завідувач кафедри авіаційної англійської мови Національного авіаційного університету, доктор педагогічних наук, доцент

Шацька Оксана Петрівна доцент кафедри іноземних мов Юньченського університету кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензенти:

Марусинець М.М. доктор педагогічних наук, професор, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Литовченко І.М. доктор педагогічних наук, доцент, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність уміщених у збірнику матеріалів.

Збірник тез III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції з міжнародною участю «Вища освіта: удосконалення якості підготовки фахівців» (24-25 квітня 2019 р. м. Київ) / Укладач Н.В. Пазюра. Київ: Альфа-ПК, 2019 - с.

Матеріали збірника присвячено висвітленню проблем, які обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній Інтернет конференції з міжнародною участю «Вища школа: удосконалення якості підготовки фахівців» в он-лайн режимі, зокрема: розвитку освітніх систем в умовах глобалізаційних та інтеграційних змін; інноваційним технологіям навчання іноземної мови студентів технічних університетів; актуальним питанням мовної та іншомовної підготовки в умовах оновлення освітніх стандартів; теоретико-методичним засадам підготовки та перепідготовки фахівців у закладах вищої освіти.

Видання присвячене для науковців, аспірантів, викладачів, студентів та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі освіти.

Зміст

СЕКЦІЯ 1 РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН

<i>Бистрова Б.В.</i> МІЖНАРОДНА КІБЕРБЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ТА СПЕЦИФІКА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	6
<i>Литовченко І. М.</i> УЧНІВСТВО ЯК НАЙБІЛЬШ РАННЯ ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ ОСВІТИ У США.....	9
<i>Пазюра Н.В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У США.....	12
<i>Постригач Н. О.</i> РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ГРЕЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ (1990– 2010 РР.).....	14
<i>Фурсенко Т.М.</i> СПЕЦИФІКА ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ АКТУАРІЇВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ОБ'ЄДНАННЯХ КАНАДИ.....	17

СЕКЦІЯ 2 ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

<i>Василенко І.О., Червінська Л.М.</i> ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ MOODLE В СИСТЕМУ ОСВІТИ ВНЗ.....	21
<i>Васюкович О. М.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ АВІАДИСПЕТЧЕРІВ ДО ВЕДЕННЯ АНГЛОМОВНОГО РАДІООБМІНУ.....	25
<i>Зелінська Н. С.</i>	

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВІДБОРУ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АВІАЦІЙНОГО ПЕРСОНАЛУ	29
--	----

Першукова О.О.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ	32
--	----

СЕКЦІЯ 3 АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОВНОЇ ТА ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ

Безлюдна В. В.

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ПЕДАГОГІЧНОГО ВУЗУ	36
---	----

Вавілова Г.В., Редзюк І.В.

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ НЕМОВНИХ ВНЗ	39
---	----

Путій Т.М.

E-LEARNING ЯК ТЕХНОЛОГІЧНА БАЗА СУЧАСНОЇ МОВНОЇ ОСВІТИ	43
--	----

Червінська Л.М., Василенко І.О.

ВАЖЛИВІСТЬ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ТЕСТУВАННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ	47
---	----

Nemlii L.S.

INFORMATION TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING	51
---	----

Shatska O.P.

MOBILE ASSISTED LANGUAGE LEARNING	55
---	----

СЕКЦІЯ 4 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дьяченко О. А.

РАЗРАБОТКА И ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ ПРОЕКТОВ КАК ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ.....	57
<i>Курінна А.Ф.</i> РОЗВИТОК КОМУНІТАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ ОСВІТЯНИНА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ СЛОВОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ.....	60
<i>Чигилейчик-Функ Ю. А.</i> ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ К СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЕ СЕМЬИ И ДЕТСТВА: ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ.....	66

ПЕРЕДМОВА

Шановні читачі та учасники конференції!

Цією передмовою до матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції з міжнародною участю «**Вища школа: удосконалення якості підготовки фахівців**» її організатори прагнуть привітати і висловити свою вдячність всім учасникам та окреслити подальші плани. Ця конференція є третьою Інтернет конференцією, що проводиться факультетом аеронавігації, електроніки та телекомунікації Національного авіаційного університету. До участі запрошені українські та зарубіжні аспіранти, науковці, які небайдужі до проблеми підготовки висококваліфікованого професіонала. Звертаємося зі словами вдячності до усіх учасників конференції.

Робота конференції запланована за низкою напрямів, зокрема: виявленню особливостей розвитку освітніх систем в умовах глобалізаційних та інтеграційних змін; дослідженню інноваційних технологій навчання іноземної мови студентів технічних університетів; аналізу актуальних питань мовної та іншомовної підготовки в умовах оновлення освітніх стандартів; обґрунтуванню теоретико-методичних засад підготовки та перепідготовки фахівців у закладах вищої освіти.

Сподіваємося, що завдяки практичній спрямованості конференції її учасники матимуть змогу отримати практичні поради і матеріали для безпосередньої реалізації конструктивних ідей вдосконалення процесу підготовки фахівців, через якісні зміни в організації, методичне забезпечення, змістове наповнення навчально-виховного процесу.

Після завершення конференції запрошуємо продовжити наукові дискусії на сторінках наукового журналу **Вісник Національного авіаційного університету (Proceedings of the National Aviation University)**.

Оргкомітет конференції

СЕКЦІЯ 1 РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН

*Бистрова Б.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент
Національного авіаційного університету, Україна*

МІЖНАРОДНА КІБЕРБЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ТА СПЕЦИФІКА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Гармонізація законодавства на національному рівні та посилення співпраці між країнами Європейського Союзу є найефективнішим механізмом інтеграції в ЄС, що є надзвичайно актуальним для України на сучасному етапі її розвитку. Договори про стабілізацію та асоціацію як ключові документи пов'язані з процесом поширення ЄС, передбачають, зокрема, зобов'язання всіх країн привести їх національне законодавство у відповідність до законодавства ЄС. У сфері комунікаційних та інформаційних системи існують положення законодавства ЄС, що спрямовані на створення спільними зусиллями. кібернетичної безпеки країн-членів.

Шляхом прийняття конвенцій, декларацій країни світу застосовують єдиний підхід у забезпеченні безпеки у кібернетичному просторі, визнаючи, таким чином, необхідність співпраці у цій галузі. Найважливішою міжнародною конвенцією в галузі кібербезпеки вважається Конвенція Ради Європи про кіберзлочинність (Convention on Cybercrime) (Будапештська конвенція) (Council of Europe, 2001). Конвенція є правовою основою для боротьби з кіберзлочинністю, включаючи напади на інформаційні системи. Ця конвенція, доповнена Протоколом про ксенофобію та расизм, поширення якого здійснюється через комп'ютерні системи, є єдиною обов'язковою міжнародною угодою, що стосується кібербезпеки і вважається архетипним шаблоном для всіх країн, які зацікавлені у безпеці кіберпростору. Конвенція підписана 54 країнами (ратифікована 48) з усього світу. Будапештська конвенція вимагає від сторін: прийняття відповідного законодавства проти кіберзлочинів; забезпечення належних процедурних інструментів для ефективного розслідування та переслідування злочинів, пов'язаних із кіберзлочинністю; запровадження міжнародного співробітництва між всіма країнами, що беруть участь у таких заходах.

Таким чином, Будапештська конвенція запроваджує міжнародні правові стандарти шляхом криміналізації кіберзлочинів, ініціює заходи для управління програмами боротьби з кіберзлочинністю, запроваджує співробітництво у виявленні, екстрадиції, взаємодопомоги, взаємообміну інформацією тощо (Council of Europe, 2001, 10–17).

Директива 2013/40/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про напад на інформаційні системи» (Directive 2013/40/EU of the European Parliament and of the Council of 12 August 2013 on attacks against information systems and replacing Council Framework Decision 2005/222/JHA) запровадила нові правила криміналізації та покарання за ряд злочинів, спрямованих проти інформаційних систем, таким чином доповнюючи положення Будапештської конвенції. Ці правила вимагають від країн ЄС використання однакових контактних пунктів, узгоджених Радою Європи та Великою вісімкою, для

швидкого реагування на загрози застосування передових технологій у злочинних цілях. Основні види кримінальних злочинів, що визначені в цій . З метою своєчасного реагування на терористичні акти у кіберпросторі ЄС у 2015 р. Радою Європейського Союзу була затверджена Європейська програма безпеки (The European Agenda on Security) (Council of the European Union, 2015), в якій означені загальні стратегічні рамки ініціатив ЄС щодо забезпечення кібербезпеки та запобігання кіберзлочинності. Програма передбачає підвищення ефективності правоохоронних органів, зокрема шляхом створення Європейського центру боротьби з кіберзлочинністю (Європол), та вирішення проблем, пов'язаних із кримінальними розслідуваннями щодо кіберзлочинів, зокрема стосовно вільного доступу до доказів таких злочинів. Основа для захисту інфраструктури інформаційних та комунікаційних мереж також закладена у низці документів Європейського Союзу. Директива 2008/114 про ідентифікацію та визначення європейських критичних інфраструктур та оцінку необхідності покращення їх захисту в «Європейській програмі захисту критично важливої інфраструктури» (Council Directive 2008/114/EC of 8 December 2008 on the identification and designation of European critical infrastructures and the assessment of the need to improve their protection, 2008). Важливо, що цей документ визначає загальний, «парасольковий» підхід до захисту критичної інфраструктури в ЄС. Директива визначає необхідність визначення критично важливих складових інфраструктури у Співтоваристві, порушення або руйнування яких матимуть значні транснаціональні наслідки, пов'язані з взаємозалежністю між інфраструктурою різних країн.

Важливо зазначити, що увага міжнародних організацій часто прикута до проблеми кадрового забезпечення ІТ-галузі та захисту кіберпростору. Директива про мережеву та інформаційну безпеку (The directive on network and information security), яка набрала чинності в серпні 2016 р. На міжнародному рівні вирішуються питання забезпечення необхідної професійної підготовки персоналу для ІТ-галузі. Створення у 2013 р.

основної організації на рівні ЄС у сфері здійснення заходів в рамках комунікаційних та інформаційних систем (Європейської агенції мереж та інформаційної безпеки) ставило за мету здійснювати підготовку фахівців шляхом організації регулярних експертних тренінгів з питань кризового менеджменту у кіберпросторі та надання практичних рекомендацій, проведення досліджень та організації міжнародних конференцій на тему співпраці в кіберпросторі.

Отже, міжнародні організації відіграють значну роль у забезпеченні функціонування вільного та безпечного кіберпростору для всіх громадян багатьох країн. Їх діяльність спрямована на розроблення необхідних документів, що створюють правову основу для міжнародної співпраці, об'єднання зусиль у запобіганні та реагуванні на кіберзлочини, підготовки кадрів, спроможних гарантувати безпечне користування інформаційними та комунікаційними мережами. Спільна діяльність країн під керівництвом міжнародних організацій дозволяє більш ефективно протистояти кіберзлочинам на національному рівні, одночасно не зменшуючи темпи розвитку ІТ-галузі.

*Литовченко І. М.,
доктор педагогічних наук,
професор Національного технічного університету
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Україна*

УЧНІВСТВО ЯК НАЙБІЛЬШ РАННЯ ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ ОСВІТИ У США

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що корпоративна освіта у США має тривалу історію й певну специфіку, що зумовлює потребу історико-педагогічного аналізу її становлення й розвитку, адже без знання минулого та розгляду історичних передумов неможливо повною мірою зрозуміти теперішній стан цього важливого сегмента освіти у Сполучених Штатах Америки. Ретроспективний аналіз розвитку корпоративної освіти у

США дав змогу виявити, що найбільш ранньою формою її організації було учнівство, яке розвивалося разом із становленням молодого держави, що виникла в 1776 р. в результаті проголошення Декларації незалежності. Учнівство залишалося єдиною формою навчання працівників різного профілю й різного рівня кваліфікації до початку 1870-х років, коли відбулося завершення промислового перевороту в країні, утвердження фабричного типу виробництва, що зумовило необхідність пошуку нових форм підготовки робітників для фабрик та корпорацій.

Учнівство прийшло до Америки з Європи, зокрема з Англії, ще в колоніальні часи, коли перші англійські переселенці (колоністи) висадилися у 1607 р. на берег у м. Джеймстауні (тепер штат Вірджинія) і почали опановувати нові ремесла, навчаючись у тих, хто ними володів. Проголошена в 1776 р. Декларація незалежності прискорила розвиток промисловості та торгівлі. Гільдії майстрів, що існували в той час, об'єднували ремісників. Члени гільдії допомагали учням-підмайстрам набувати нових умінь і навичок. Спеціалістів найрізноманітніших професій, «від хірургів до чоботарів, готували в традиційній системі учнівства, яка зазвичай навчала основ читання, письма й арифметики, а також здійснювала суворий моральний, релігійний та соціальний контроль» [3, с. 34]. Зазначимо, що сторонні фахівці ніколи не залучалися до процесу навчання. Такий спосіб передачі досвіду став прототипом сучасного наставництва, яке використовується в процесі навчання на робочому місці.

Нами було встановлено, що особливістю економічного зростання США в кінці XVIII – на початку XIX ст. стало стрімке розширення мануфактурного та скорочення ремісничого виробництва. Оскільки виробництво товарів тепер відбувалося не вдома чи в приватній майстерні, а на фабриці, де все більшого розповсюдження набувало застосування конвеєрних ліній, то кожний робітник у нових умовах повинен був навчитися виконувати лише окремий фрагмент роботи в загальному циклі виробництва товару. Відповідно навчання на робочому місці в процесі виконання необхідної

роботи під наглядом досвідчених колег було найбільш поширеним видом учнівства. Учнями, як правило, були нові працівники або ті, хто отримував підвищення й повинен був виконувати нові для себе обов'язки на новому робочому місці. Навчання здійснювалося різними способами. Наприклад, учень міг здобувати необхідні навички та вміння самостійно, шляхом проб та помилок, або за ним могли закріпити досвідченого колегу, який його навчав, чи наставника (supervisor), який контролював його роботу. На виробництві завжди були як офіційні, так і неофіційні форми учнівства, коли досвідчені працівники або наставники навчали своїх менш досвідчених колег виконувати нові для них види робіт [2].

Хоча на початку XIX ст. США відставали від Європи в розвитку промисловості, проте випереджали за темпами розвитку капіталізму, впровадженням нових технологій. Це привело до промислового перевороту в цій країні, який відбувався до 60-х років XIXст. і результатом якого стало утвердження мануфактури як підприємства, заснованого на ремісничій техніці, поділі праці, вільнонайманій робочій силі. Поява мануфактури історично передувала великому машинному виробництву [1].

Зрозуміло, що лише одна форма підготовки робітників, учнівство, не могла задовольнити потреби виробництва, яке потребувало масової професійної підготовки робітників до роботи на новому обладнанні. Це зумовило пошук нових шляхів до підготовки робітників відповідно до мети корпорацій.

Таким чином, визначальними характеристиками періоду учнівства були такі: з'явилися гільдії майстрів, які можна вважати першими корпоративними спільнотами; ремісниче учнівство залишалося основною формою навчання ремесла у США майже до середини XIX ст.; навчання учнів-підмайстрів мало індивідуальний характер, занадто вузьку спеціалізацію; можливість навчатися ремесла мала лише обмежена кількість людей; якість підготовки учня залежала лише від компетентності майстра; з огляду на інтенсивний розвиток промисловості у США, учнівство як форма навчання було нездатне

задовольняти потреби фабрик та корпорацій у кваліфікованих робітниках. Проте учнівство, яке розвинулось у ті часі, залишається й сьогодні однією з форм практичної підготовки персоналу.

Список використаних джерел

- Cowan R. S. A Social History of American Technology / R. S. Cowan, M. H. [Hersch](#). New York: Oxford University Press, 2018. 368 p.
- Cremin L. A. American education: The metropolitan experience 1876 – 1980 / Lawrence A. Cremin. New York, Cambridge, Philadelphia, San Francisco, Washington, London, Mexico City, Sao Paulo, Singapore, Sydney: Harper & Row Publishers, 1988. 781 p.
- Stubblefield H. W. Adult education in the American experience: from the colonial period to the present / H. W. Stubblefield, P. Keane. San Francisco: Jossey-Bass, 1994. xviii, 397 p.

Пазюра Н.В.,

доктор педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри авіаційної англійської мови

Національного авіаційного університету, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У США

Підготовка іноземних студентів є однією з важливих форм міжнародного співробітництва закладів вищої освіти і питання адаптації іноземних студентів належать до основних завдань організаторів навчання. Важливим аспектом адаптації іноземних студентів є знання іноземних мов.

Вони повинні, перш за все, опанувати мову країн навчання, для того, щоб мати можливість приймати участь у всіх сферах життя.

Питання адаптації студентів до навчання у ЗВО розглядаються у дослідженнях багатьох науковців, зокрема Г. Александрова, Т. Алексєєвої, Н. Бордовської, М. Вітковської, О. Орехова, П. Просецького, І. Сімаєвої, І. Ширяєва та інших [1]. В контексті нашого дослідження інтерес викликає досвід розвинених країн світу, зокрема США, в вирішенні питань, пов'язаних з підготовкою іноземних студентів, та питань їхньої мовної підготовки.

Так, проаналізовані матеріали свідчать, що студенти не англійських країн, які вступають до навчальних закладів в США поглиблюють англійську під час вивчення інших дисциплін. Багато закладів в США забезпечують таких учнів, службами англійської підтримки з залученням спеціально підготовлених учителів англійської мови для іншомовних студентів. Першим етапом такої підготовки є визначення рівня володіння англійською мовою за результатами тесту (як «початковий», «середній», «поглиблений»), після чого студенти одержують консультації для вивчення або корекції та поглиблення знань з фонетики, синтаксису англійської мови та поширення словникового запасу. Одночасно увага приділяється таким аспектам мовної підготовки як: слухання, говоріння, читання та письмо. Однак, необхідно прийняти до уваги той факт, що студенти проводять більшість свого навчального дня у класних кімнатах, вивчаючи академічні дисципліни під керівництвом викладачів, які не мали спеціальної підготовки для роботи з іншомовними студентами, що може сповільнювати процес вивчення англійської мови [2, с. 86]. Деякі заклади запровадили «спрощене» викладання академічних дисциплін з меншими та забезпечують додаткову мовну підтримку для оволодіння важливими поняттями з цих дисциплін.

Таким чином, використання конструктивних ідей американського досвіду в організації мовної підготовки студентів-іноземців дозволить

отримати Україні зростання привабливості як країни – центру надання послуг із міжнародної освіти.

Література

- Адаптація першокурсника до ролі студента педагогічного ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vipreferat.net/228273-Adaptaciyapervokursnika-k-rol-i-studenta-pedagogicheskogo-VUZA.html>.
- Антонова К. В. Вплив «культурного шоку» на процес соціалізації іноземних студентів на початковому етапі навчання [Електронний ресурс] / К. В. Антонова. – Режим доступу: http://sconference.org/publ/nauchno_prakticheskie_konferencii/pedagogicheskie_nauki/socialnaja_pedagogika/12-1-0-890.
- Z. Roy-Campbell. (2014). Teaching English as a second language in Kenia and the United States: Convergences and divergences. Global education review 2 (2). – P. 84 – 97.

*Постригач Н. О.,
кандидат біологічних наук,
старший науковий співробітник Інституту педагогічної освіти
та освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна*

РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ГРЕЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ (1990–2010 РР.)

Модернізація освіти є новою філософією освітньої діяльності, яка потребує нового інноваційного мислення, нових принципів організації навчального процесу, нових взаємовідносин в освітньому середовищі [1, с. 28]. З огляду на це досвід реформування вищої педагогічної освіти Греції у контексті європейської інтеграції може стати корисним для модернізації вищої педагогічної освіти в Україні. Зокрема, модернізація педагогічної освіти Греції з її статусу «Коледж» подальшої освіти («Педагогічні Академії») до статусу університету в 1980-х рр. ХХ ст., мала вирішальний

вплив на еволюцію галузі (Bouzakisetal., 1998). Іншим ключовим фактором впливу був тривалий період, який знадобився Факультетам освіти для самоутвердження й здобуття «належного» визнання в університетському секторі (Stamelos, 1999; Flouris, 2010). Сліди цих впливів на шляхи впровадження реформ досі залишаються очевидними в структурі і організації навчальних програм та планів педагогічної освіти(Flouris, 2010; Sarakinioti, 2012). Більше того, в післялісабонський період серед держав-членів розпочалося розповсюдження політики ЄС щодо освіти та підготовки, Болонського процесу, відповідних ініціатив для національних систем вищої освіти й підготовки вчителів(Eurydice 2002; ЄС, 2010). Це відбувалося головним чином за допомогою Відкритого методу координації та програм фінансування регіонального розвитку (Dale, 2004; Alexiadou, 2007; Zgaga, 2013), зокрема реалізації Оперативної програми з освіти та початкового професійного навчання II (2000-2006, OPEIVTII)у Греції (Flouris 2010; Gouvias 2007, 2011; Sarakinioti, 2012).

Упродовж декади 2000-х рр. ХХ ст. реформи навчальних планів та програм педагогічної освіти в Європі були спричинені двома важливими політичними впливами. Перший стосується міжурядової ініціативи Болонського процесу для розвитку Європейського простору вищої освіти (ЄПВО); інший– діяльності ЄС щодо «модернізації» систем вищої освіти та їх ролі в Європі (Європейська Комісія, 2003). У цьому відношенні, з одного боку, індикаторами є документи, що описують внесок ЄС у Болонський процес (Європейська Комісія, 2009) і, з іншого боку, використання проектів, що фінансуються ЄС, таких як «Тюнінг» (TuningProject, 2003), шляхом Болонського процесу з метою підтримки розробки дослідницько-орієнтованої політики щодо впровадження методології результатів навчання у вищій освіті.Багатовимірний та довготривалий політичний взаємозв'язок між ЄС та Болонським процесом призвів до поступального розвитку, підтримки та стабілізації рамки політики вищої освіти в Європі, яка, як очікувалося, забезпечить більш порівнянні, сумісні та узгоджені національні

системи, продемонструє високі стандарти інституційної автономії, навчальних планів на основі результатів навчання студентів, тісний взаємозв'язок між викладанням і дослідженнями, можливостями працевлаштування випускників й привабливістю європейських систем вищої освіти (ENQA, 2009) [2, с. 264–265].

В рамках систематичного сприяння створенню та функціонуванню ЄПВО відзначається перехід від навчальних програм, організованих на базі предметних дисциплін, до програм, організованих навколо курсів, розроблених на основі очікуваних результатів навчання (London Communiqué, 2007). Результати навчання стосуються опису конкретних знань, умінь та навичок, які студенти здатні продемонструвати наприкінці будь-якого навчального процесу, довго- або короткотривалого періоду (Проект Tuning, 2003). Така методологія розробки навчальної програми переносить фокус усього навчального процесу зі «змісту» та «цілей» на «процеси» навчання й оцінювання, зміна якої призводить до того, що науковець Biesta (2012) описує як *«learnification»* освіти. У просторах, створених політикою навчання впродовж усього життя та європеїзації, перехід до результатів навчання діє таким чином, що спонукає освітні та навчальні заклади до «модернізації» (Cedefop, 2009), оскільки результати нерозривно пов'язані з цілями Забезпечення Якості та Акредитації ВНЗ та розробкою Європейської рамки кваліфікацій (ENQA, 2010; ЄС, 2011). У свою чергу це сприяло забезпеченню доступу до навчання для всіх, визнанню та затвердженню навчання у неформальному й інформальному середовищі, а також полегшенню мобільності в і через освіту та ринок праці для громадян на національному й міжнародному рівнях (Cedefop, 2009). З іншого боку, ЄС впродовж багатьох років докладє серйозних зусиль щодо ідентифікації та опису певних принципів і компетентностей для вчителів у європейських національних системах освіти (Європейська Комісія, 2005; 2007). У стратегічній програмі «Освіта та підготовка 2010» освіта та підготовка вчителів стали важливою лінією дій для сприяння досягненню цілей

Лісабонської стратегії. ЄС «втрутився» у традиційно національно-орієнтовану сферу політики та практики шляхом виявлення й поширення кращих практик для педагогічної освіти, підвищення кваліфікації та професійного розвитку. «Спільні європейські принципи компетентностей та кваліфікацій вчителів» (Європейська Комісія, 2005) є основоположним документом у спробах забезпечити конкретну орієнтацію на реформування педагогічної освіти та професії у країнах-членах ЄС, у якому детально описані компетентності та навички, які вчителі повинні продемонструвати для того, щоб бути успішними у досягненні сучасних цілей шкільної освіти впродовж своєї щоденної професійної практики [2, с. 265].

Отже, з'ясовано, що національна модернізація, інституційні темпи змін та європейська інтеграція з часом виступають значними опосередковуючими факторами у реагуванні університетських факультетів освіти на глобальні, європейські та національні вимоги «модернізації» навчальних та педагогічних практик з метою задоволення міжнародних стандартів якості й забезпечення освітньої галузі компетентними й ефективними вчителями.

Список використаної літератури

1. Освітологія: витоки наукового напрямку: монографія / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа та ін.; ред. В. О. Огнев'юка. К.: Едельвейс, 2012, 334 с.

2. Sarakinioti, Antigone & Tsatsaroni, Anna (2015). European education policy initiatives and teacher education curriculum reforms in Greece, *Education Inquiry*, Vol. 6, No. 3, pp. 259–288, DOI: 10.3402/edui.v6.28421.

Фурсенко Т.М.,

кандидат педагогічних наук,

викладач Київського національного економічного університету

ім. Вадима Гетьмана, Україна

СПЕЦИФІКА ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ АКТУАРІЇВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ОБ'ЄДНАННЯХ КАНАДИ

Домінування механізмів ринкової саморегуляції, інтенсифікація темпів розвитку економічної кризи зумовлюють підвищення ролі страхового ринку у забезпеченні фінансової рівноваги держави, а його неефективне функціонування має вкрай негативний вплив на сфери соціального захисту, комерційної діяльності, підприємництва, а також бюджетну та інвестиційну складові народного господарства. Методологічною основою страхування виступає актуарна наука, а фахівці-актуарії, що застосовують її понятєво-категоріальний апарат, прийоми та методи для фінансової оцінки майбутніх випадкових подій, управління загрозами різної природи, бізнес-прогнозування є ключовим елементом страхової кадрової інфраструктури. Відповідно до інформації, розміщеної на сайті Товариства актуаріїв України (2013), за оцінками експертів, для належного функціонування згаданих стандартів обліку, вітчизняна економіка потребує 150-200 актуаріїв. Відповідно дефіцит вітчизняних актуаріїв має своїм наслідком формування необґрунтованих страхових тарифів, що призводить до банкрутства страховиків та нестачі технічних резервів для виплати страхових збитків. Сумнівність фінансового стану вітчизняних страхових компаній, неможливість впровадження накопичувального рівня пенсійного забезпечення та необхідність модернізації підготовки кваліфікованих фахівців з актуарної справи актуалізують вивчення зарубіжного досвіду та імплементацію його провідних здобутків.

Головною особливістю навчання на університетських актуарних програмах є варіативність їх проходження для отримання статусу

кваліфікованого актуарія. Акредитація навчального закладу є посвідченням якості освітнього процесу в таких ЗВО та надає можливості для отримання звільнення від базових професійних іспитів у разі успішного завершення університетських курсів-відповідників екзаменаційних випробувань.

Співвідношення показників успішності проходження університетських курсів та еквівалентних базових професійних іспитів спростовує поширене уявлення про те, що заміність базових іспитів на університетські курси призведе до зниження якості підготовки актуаріїв та нівелювання освітніх стандартів через спрощення процедури проходження відповідної ланки професійної підготовки. Кількість кандидатів, котрим перезарахувують проходження університетських курсів як еквівалент складання базових професійних іспитів є на 9 % меншою за кількість осіб, що фактично успішно складають аналогічні випробування.

Організація освітнього процесу зумовлюється специфікою професійної діяльності майбутніх фахівців. Навчання відбувається на основі поєднання традиційних та інноваційних форм, методів і засобів навчання, що відображає предметну специфіку профілю підготовки й уможливорює організацію освітнього процесу на основі принципів науковості, системності, наступності, гнучкості.

Аналіз канадського досвіду підготовки актуаріїв у професійних об'єднаннях дозволив виявити наступні особливості:

- наявність двох видів членства, що виступають посвідченням кваліфікації у межах професії – повного та асоційованого;
- підставою для визнання особи кваліфікованим актуарієм у Канаді є лише повне членство у професійному об'єднанні;
- відсутність національної системи професійних іспитів;
- триєдність освітніх провайдерів (Канадський інститут актуаріїв, Спілка актуаріїв та Спілка актуаріїв з нежиттєвого страхування);

- залучення університетської підготовки в багатокomпонентну систему набуття кваліфікації актуарія в провідних північноамериканських професійних об'єднаннях;

- гнучкість та диверсифікація форм професійної підготовки (самоосвіта, дистанційне навчання, онлайн курси), наявність інтерактивних методів навчання – тренінги, воркшопи, підготовка проектів, метод кейсів тощо); комп'ютеризація освітнього процесу;

- орієнтація змісту навчання на формування не лише фахової, технічної компетентності, а й навичок мовної комунікації та комунікативної взаємодії, знання норм професійної етики актуарія;

- залежність змісту навчання та вибору освітнього провайдера від майбутньої спеціалізації актуарія: майнове чи життєве страхування, а також його диверсифікація за спеціальностями на рівні повного членства;

- забезпечення неперервного професійного розвитку актуаріїв та здійснення моніторингу за дотриманням його норм;

- а також відповідність міжнародним стандартам професійної підготовки актуаріїв.

Таким чином, професійна підготовка фахівців з актуарної справи в Канаді є цілісною системою, що функціонує за змішаною моделлю навчання. Її ефективність забезпечується практичною спрямованістю навчання, постійним моніторингом якості надання освітніх послуг з боку професійних об'єднань, наявністю чітко визначених кваліфікаційних стандартів, норм неперервного професійного розвитку, дотриманням принципів професіоналізму та професійної етики, міжнародної співпраці.

Список використаних джерел

1. Товариство актуаріїв України. (2013). ТАУ відстояло право актуаріїв на національну освіту. URL: <http://actuary.in.ua/ua/news/tau/13/04/11/405>

СЕКЦІЯ 2

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

***Василенко І.О.,**
старший викладач Київського національного економічного
університету ім. Вадима Гетьмана, Україна,
Червінська Л.М.,
старший викладач Київського національного економічного
університету ім. Вадима Гетьмана, Україна*

ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ MOODLE В СИСТЕМУ ОСВІТИ ВНЗ

Процес реформування вищої освіти в Україні набув особливого значення в останні декілька десятиріч, оскільки сучасний ринок праці потребує не просто висококваліфікованих, але й конкурентоспроможних фахівців. Об'єднання трудових ресурсів європейського ринку позначилось створенням спільного наукового та навчального простору, в центрі уваги якого стало питання якості підготовки майбутніх фахівців. Україна у своєму прагненні зайняти належне місце на цьому ринку почала роботу над розробкою уніфікованих освітніх стандартів з наголосом на створення інноваційного простору. Серед численних вимог, які стоять перед сучасними фахівцями, є й вміння критично мислити, самостійно приймати рішення, бути соціально адаптованими, мати комунікативні здібності, в тому числі й іншомовні. Для досягнення істотних результатів у процесі підготовки майбутніх фахівців навчальні заклади використовують різноманітні сучасні навчальні технології.

Розглянемо, наприклад, інтернет-технологію дистанційного навчання, яка вже доволі впевнено увійшла в навчальний процес підготовки студентів різних напрямків спеціалізації. Зазначимо, що дистанційна форма навчання все ще залишається слабо випробуваною формою отримання освіти на навчальному ринку України, хоча є доволі перспективною з погляду досить широких можливостей. Так, ця технологія містить елементи очного, заочного та екстернатного навчання, що відкриває найширші можливості для всіх бажаючих отримати вищу освіту без урахування місця проживання, паралельної зайнятості та інших перешкод. В умовах глобалізації ринку праці, коли люди в більшості країн їдуть за роботою, а не навпаки, у них з'являється можливість паралельно вчитись завдяки інноваційній технології Moodle.

Розробка системи дистанційного навчання Moodle (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) почалась у 1999 році, але сучасна версія системи Moodle - 2.0, яка, зокрема, застосовується при вивченні іноземної мови фахового спрямування, з'явилась у листопаді 2010 року. Система орієнтована, перш за все, на організацію взаємодії між викладачем та студентами за відсутності безпосереднього контакту, хоча також підходить для підтримки очного навчання. Інноваційність дистанційного навчання через систему Moodle базується на новому способі представлення навчального матеріалу: в електронному вигляді (веб-сторінки із гіпертекстовим позначуванням, вбудованим звуком та відео), та використанні сучасних інтернет-технологій для доставки електронних навчальних матеріалів студентам. Так, маючи певний досвід роботи з цією системою при викладанні фахової іноземної мови студентам-економістам, можемо виокремити її наступні значні можливості: 1) система легко встановлюється на більшість платформ, які підтримують мову PHP; 2) потребує наявності тільки однієї бази даних; 3) сумісна з різними продуктами; 4) має високий рівень безпеки; 5) підходить як для організації online-класів, так і для традиційного навчання; 6) кожен курс, включений в систему, має детальний опис; 7) є можливість пошуку матеріалу по дистанційним курсам; 8) більшість сторінок можна редагувати за допомогою вбудованого редактора. Крім того, використання мовних пакетів дозволяє здійснити локалізацію системи для будь-якої країни та будь-якої мови. Такі характеристики дають підставу говорити про актуальність та широкі перспективи впровадження цієї форми навчання в систему вищої освіти.

Треба зазначити, що перед користувачами системи Moodle відкриваються дійсно великі можливості для суттєвого підвищення якості засвоєння навчального матеріалу та відповідного контролю з боку викладача. Зокрема, в системі Moodle передбачено найзручніше керування курсами, а саме: 1) викладач має повний контроль над курсом, який може бути обмежений тільки адміністратором; 2) для кожного курсу можна створити

індивідуальні налаштування. Наприклад, вправи з іноземної мови подаються у формі модуля діяльності «Завдання», який дозволяє викладачам надсилати завдання, збирати роботи, оцінювати їх та залишати відгуки на ці роботи. Студенти можуть відправляти будь-який цифровий контент (файли), такий як текстові документи, аудіо та відео файли тощо. При розгляді завдання викладачі можуть залишати текстові відгуки або файли з детальним роз'ясненням виправлених помилок; 3) система пропонує великий вибір інтерактивних елементів, таких як форуми, тести, ресурси, чати тощо. Так, модуль «Тест» надає викладачу можливість розробляти тести, які можуть містити питання різних типів, у тому числі множинний вибір, на відповідність або коротка відповідь. Викладач може дозволити декілька спроб тесту, питання можуть перемішуватися або вибиратися випадковим чином з банку питань. Також може бути встановлено обмеження часу виконання роботи. Кожна спроба оцінюється автоматично, за виключенням питань типу есе. Викладач може вибрати, чи надавати студентам підказки або показувати відгуки та правильні відповіді на питання. Загалом, система тестів працює дуже ефективно та стимулює студентів до уважного підходу до вивчення навчального матеріалу; 4) для кожного курсу відслідковується повна інформація щодо успішності засвоєння студентом навчального матеріалу; 5) обов'язково зберігаються останні зміни, внесені в курс, з моменту останньої авторизації користувача; 6) система інтегрована з поштовими системами, що дає можливість обміну інформацією між викладачем та студентами; 7) елементи дистанційних курсів, розташованих в системі Moodle, можна імпортувати з інших курсів.

Також в системі ДН є можливість використання форуму, завдяки чому студенти можуть задавати викладачеві запитання та відповідати на них. Тобто, в процесі навчання з'являється можливість організувати «живі» дискусії. Система надає ще один корисний інструмент організації спілкування та взаємодії викладача та студентів в режимі реального часу – чат. Проте, перед студентами та викладачами постають певні специфічні

вимоги у порівнянні з традиційною формою навчання, оскільки студенти повинні переважно самостійно накопичувати знання, що потребує високого рівня вмотивованості. У свою чергу перед викладачем стоїть завдання розробити структурований навчальний курс з урахуванням всіх сучасних вимог щодо актуальності та фаховості матеріалу, який пропонується для дистанційного опанування.

Підсумовуючи, треба підкреслити, що з кожним роком все більше студентів обирають саме таку форму навчання, яка на сьогодні має очевидні переваги для тих, хто бажає навчатись за індивідуальним розкладом в зручних для себе умовах. Завдяки використанню цієї системи підвищується престиж навчального закладу та відбувається його популяризація та непряма реклама у глобальній мережі. Навчальний заклад отримує можливість приймати участь в інфраструктурі навчального комплексу на всій території країни та інтегруватись у світовий навчальний простір.

Список використаних джерел

1. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. Учебное пособие, 2-е изд. испр. и дополн. Харьков, ХНАГХ, 2009. 292.
2. Триус Ю.В., Герасименко І.В., Франчук В. М. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE. Методичний посібник / За ред. Ю.В. Триуса. Черкаси, ЧДТУ, 2012. 220 с.
3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України № 466 від 25.04.2013 р. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

***Васюкович О. М.,**
кандидат педагогічних наук,
доцент Національного авіаційного університету, Україна*

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ АВІАДИСПЕТЧЕРІВ ДО ВЕДЕННЯ АНГЛОМОВНОГО РАДІООБМІНУ

У сучасних умовах гострою залишається проблема пошуку оптимальних шляхів формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення англomовного радіообміну. Вона вимагає відповідної освіти, професійної майстерності, пов'язана з високим рівнем володіння англійською мовою та набуттям студентами мовленнєвих навичок і вмінь спілкування англійською мовою в різноманітних ситуаціях професійної діяльності.

Студіювання наукових праць дало змогу встановити, що формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну є процесом створення умов для оволодіння ними професійно значущими та особистісними якостями, що необхідні для досягнення поставлених фахових цілей стратегічного плану шляхом якісного виконання системи професійних дій авіадиспетчера, зокрема ведення англomовного радіообміну з екіпажем повітряного судна. Відповідно найважливіше забезпечити ефективність організації освітнього процесу у льотних закладах вищої освіти, що залежить від керівної ролі викладача.

Подана інформація допоможе науково-педагогічним працівникам підібрати найбільш ефективні професійно орієнтовані технології навчання для формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення англomовного радіообміну. Особливо важливо розвивати позитивну мотивацію до вивчення англійської мови у студентів, а також формувати здатність і готовність до ведення англomовного радіообміну. Більш успішному формуванню професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів сприяє використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на практичних заняттях із дисципліни «Професійна англійська

мова». Використання ІКТ у викладанні англійської мови дозволяє відійти від традиційних форм навчання та подолати монотонність заняття при формуванні мовленнєвої та комунікативної компетенції студентів при навчанні англійської мови (Чумак, 2015). Ігрові технології навчання пропонуємо реалізовувати через «занурення» майбутніх авіадиспетчерів у симульовану професійну авіадиспетчерську діяльність. Студентам необхідно обрати ролі пілота / авіадиспетчера та взяти участь у відповідній стандартній або нестандартній ситуації. Студентам подається орієнтовний план, на основі якого вибудовується послідовність рольової гри.

За допомогою ігрових технологій у майбутніх авіадиспетчерів формуються вміння: брати участь у симуляції професійно орієнтованої ситуації та складати діалог за матеріалом відповідної теми, що вивчається; відтворювати фразеологію радіообміну між авіадиспетчером та пілотом у професійних ситуаціях; використовувати звичайну англійську мову в авіаційному контексті; переключатися у форматі «білінгва».

Для того, щоб реалізувати кооперативне навчання (КН), використовуємо метод проекту у поєднанні з ІКТ, який дає студентам змогу на практиці застосовувати свої знання, уміння, навички та є однією з форм дослідницької та пізнавальної діяльності. Метою навчання за цим методом є надання студенту можливостей вільно висловлювати власні думки. Завдяки технології КН у майбутніх авіадиспетчерів формуються вміння: укладати повідомлення за матеріалом теми, що вивчається; вільно обговорювати тему, що вивчається; ставити запитання та відповідати на них; готувати презентацію з тематики відповідної професійної ситуації.

Використання інтерактивних технологій при навчанні іноземної мови сприяє комунікативно орієнтованій спрямованості освітнього процесу, що значно поліпшує якість подання матеріалу та ефективність його засвоєння. Впровадження інноваційних технологій збагачує зміст професійної підготовки, підвищує мотивацію до вивчення англійської мови з боку

студентів і приводить до більш тісної співпраці між викладачем і студентами (Нікітіна, 2012).

Отже, використання інтерактивних технологій навчання сприяє формуванню умінь майбутніх студентів-авіадиспетчерів, як-от: брати участь у бесіді-обговоренні; ставити запитання та відповідати на них тощо. На основі використання відеометоду та методу презентації автентичних аудіоматеріалів залучаємо потенціал інформаційно-комунікаційних технологій навчання. Відеометод – це високоефективна можливість подання інформації, оскільки основною його перевагою є наочність інформації, яка є більш доступною для сприйняття, легше і швидше засвоюється (Нікітіна, 2012). Відзначимо, що ключовою перевагою відеозанять є те, що майбутні авіадиспетчери мають візуальний контекст тієї інформації, що подається у відео. Таким чином, фактори, які впливають на вміння сприймати та розуміти на слух, використовуються на заняттях із професійної англійської мови, а саме: візуальне сприйняття спікера та усвідомлення особливостей професійного середовища. Акцентуємо увагу на тому, що, створюючи професійно орієнтовані відеоматеріали для використання на заняттях із професійної англійської мови, необхідно враховувати специфіку професійного середовища та сутність авіаційної професії. Поєднання візуального зображення, тексту і звукового супроводу дає можливість для комплексного розвитку навичок мовної діяльності студентів під час вивчення англійської мови. Відомо, що ефективність навчання збільшується у разі використання наочних ілюстрацій, а мультимедійні засоби об'єднують відео-, аудіоматеріали, ілюстрації, таблиці тощо на одному носії (Клачкова, 2005).

Висновки. Фахові знання й професійно значущі вміння, що формуються у результаті теоретичної й практичної підготовки, набуті студентами на основі запропонованих професійно орієнтованих технологій навчання, сприяють розвитку професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення англомовного радіообміну у стандартних та нестандартних ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Клячкова, М. (2005). *Використання мультимедійних технологій на урокаханглійської мови*. URL: <http://fel2005.dp.ua/docs/blog/06/040.pdf>

2. Нікітіна, Н. (2012). Використання мультимедійних засобів у викладанні іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. *Сучасні методи викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 05–25 квітня*. Київ. URL:http://confesp.fl.kpi.ua/sites/default/files/konferenciya_1.pdf

3. Чумак, В. (2015). «Інформаційно-комунікаційні технології в навчанні англійської мови» URL:<http> HYPERLINK

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)://

HYPERLINK

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/) [osvita](#)

HYPERLINK ["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/).

HYPERLINK

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/) [ua](#)

HYPERLINK ["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)/

HYPERLINK

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/) [school](#)

HYPERLINK ["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)/

HYPERLINK

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/) [lessons](#)

HYPERLINK ["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)_

HYPERLINK

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/) [summary](#)

HYPERLINK ["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)/

HYPERLINK

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/) [edu](#)

HYPERLINK ["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)_

[HYPERLINK](#)

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)[technology](#)

[HYPERLINK](#)

["http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/"](http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/47521/)[/47521/](#).

*Зелінська Н. С.,
викладач Національного авіаційного
університету, Україна*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВІДБОРУ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ АВІАЦІЙНОГО ПЕРСОНАЛУ

Авіаційна сфера дозволяє відчутти себе затребуваним спеціалістом зі знанням англійської мови не тільки на міжнародному рівні, але і в Україні, оскільки ремонт літаків передбачає вміння працювати з документацією, міжнародні авіалінії потребують кваліфікованого персоналу на місцях, робота по обслуговуванню пасажирів, які прибувають з інших держав та інше – усе це працює над створенням позитивного іміджу нашої країни.

Володіння англійською мовою є однією з ключових компетентностей для фахівців у галузі цивільної авіації. Процес вивчення іноземних мов потребує значних зусиль як з боку студентів так і з боку викладачів вищих закладів освіти з метою підбору навчальних матеріалів. Професійна іншомовна компетентність передбачає опанування певним термінологічним апаратом у сфері обраної професії. Разом з тим знання однієї тільки лексики виглядає неприродньо з точки зору здійснення комунікації у професійному середовищі. Однією із ключових задач для викладача іноземних мов є вміння адаптувати іншомовні джерела задля поступового входження майбутніх фахівців у робоче оточення.

Сучасні підручники з англійської мови у сфері професійної освітньої підготовки зазвичай включають завдання на чотири види мовленнєвої

діяльності, як то читання, говоріння, аудіювання та письмо з переважаючою часткою тих навичок, які більш затребувані на робочому місці. Наприклад, пілоти та авіаційні диспетчери повинні досконало володіти загальною англійською мовою в авіаційному контексті для швидкого реагування при виникненні надзвичайних ситуацій. Авіаційні інженери, у свою чергу, мають приділяти достатньо уваги письму (заповнення різноманітної документації, пов'язаної з обслуговуванням повітряного судна).

Одним з критеріїв оцінювання адекватності сучасних підручників є застосування таксономії Блума. Студентам пропонують наступні види діяльності: запам'ятати (лекції, приклади, ілюстрації), зрозуміти (питання, обговорення, письмові звіти, презентації), застосувати (рольові ігри, симуляції, практичні завдання), проаналізувати (дискусія, метод кейсу, тренування, проблемні питання) оцінити (метод кейсу, оцінювання, обговорення, критичний аналіз), створити (розробка планів, створення проектів, творчі завдання). Причому перші три розумові процеси, а саме запам'ятовування, розуміння, застосування, – охоплюють мислення на рівні початкового етапу оволодіння знаннями. Аналіз, синтез та оцінювання відносять до високого рівня мислення. Вміння критично мислити нерозривно пов'язане з останнім рівнем, спонукаючи студентів до прийняття власних рішень в умовах комунікації, наближеної до майбутнього робочого середовища.

Використання автентичних іншомовних джерел у процесі навчання потребує ще більш осмисленого підходу від викладача професійної англійської мови. Так, застосування інформації, неадаптованої до знань, отриманих студентами як з базових предметів, так і з циклу професійних дисциплін, порушує не тільки міждисциплінарні зв'язки, але і перешкоджає успішному засвоєнню іншомовних комунікативних кліше.

Статті на професійну тематику, огляди технічних новинок у галузі авіації, розбір різноманітних проблемних ситуацій, технічних збоїв, опису причин виходу з ладу різноманітного обладнання, нестандартних підходів та

впливу людського фактору і таке інше дозволяють надавати майбутнім фахівцям теми для дискусій, взяті з реального іншомовного професійного середовища. Корисними є зразки різноманітних форм та бланків для заповнення.

Візуальна інформація у вигляді відео фрагментів з професійно орієнтованого спілкування дозволяє не тільки призвичаїтись до темпу мовлення, а також враховувати різні акценти англійської мови, адже, як відомо, авіація є сферою міжнародного професійного спілкування.

Викладач іноземної мови не обов'язково повинен достеменно володіти предметом обговорення на рівні професії, яку опановують студенти. Натомість, вміння ставити питання, спонукаючи молодих фахівців до критичного мислення, є надзвичайно важливим. Базове володіння понятійною сферою професійної діяльності, навпаки, дозволяє викладачу підштовхнути студентів до пояснення складних явищ та процесів більш простою мовою, логічно викладаючи власну точку зору. Таким чином, слід враховувати подальшу можливість професійного спілкування зі спеціалістами суміжних професій. Вміння адаптуватися до мовленнєвого середовища є надзвичайно важливим для пілотів та диспетчерів при прийнятті рішень у нестандартних ситуаціях, коли від їх здатності швидкого реагування під час підтримання діалогу та вміння чітко пояснити подію часто залежить безпека пасажирів.

Неможливо дискутувати іноземною мовою на тему, якою не володієш на відповідному рівні рідною мовою. Разом з тим, здатності обстоювання власної точки зору може заважати недостатність рівня знання лексики (як номінативів так і відповідних дієслів) у певній галузі. Автентичні джерела можуть стати безцінним інструментом у вмілих руках викладача іноземних мов. Однак, не слід захоплюватись у своєму бажанні долучити студентів до першоджерел, не забуваючи, що іноземна мова – це ключ до успішної кар'єри, а не самоціль занять з професійно орієнтованої англійської (чи будь якої іншої) іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Пометун О. Що таке таксономія Блума і як вона працює на уроці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу–<http://www.criticalthinking.expert/usi-materialy/shho-take-taksonomiya-bluma-i-yak-vona-pratsyuue-na-urotsi/>
2. Кравченко Т., Грабовда А. Використання автентичних матеріалів у процесі формування іншомовної компетенції. Наук. вісн. ужгород. нац. ун-ту. Серія «Педагогіка, соціальна робота», Випуск 25. –С. 101 – 103.

Першукова О.О.,

доктор педагогічних наук,

професор кафедри авіаційної англійської мови

Національного авіаційного університету, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Підготовка компетентних фахівців, які вільно володіють іноземною, зокрема, англійською мовою у сфері професійного спілкування, є нині серйозною проблемою закладів вищої освіти України. Основне завдання полягає у розвитку комунікативної компетенції студентів та успішному формуванні у них здатності до міжкультурного спілкування в контексті

професійної та наукової діяльності. Адже сучасний інженер має бути готовим самотійно здійснювати пошук, аналізувати й застосовувати автентичну англomовну інформацію для професійної діяльності. Однак, англomовна підготовка нинішнього випускника технічного вишу, нерідко виявляється недостатньою для реалій сьогодення. Невдачі можна пояснити низкою причин, як-от: недостатній рівень англomовної підготовки вступників, застосування традиційних методик та недосконалість організаційних форм впродовж навчання в технічному університеті, а також, обмежена кількість часу, виділеного для опанування іншомовним мовленням. Втім, саме від рівня здатності послуговуватися мовою глобального спілкування залежить успішне професійне майбутнє сучасного випускника технічного університету, бо фахівці різних країн застосовують нині для спілкування, обміну досвідом й удосконалення продуктів своєї діяльності саме англійську. Впровадження в процес навчання інноваційних освітніх технологій, які створюють можливості для організації самотійної та колективної роботи студентів, може стати засобом успішного досягнення запланованих результатів навчання.

Під терміном *інноваційна діяльність в освіті*, ми розуміємо введення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання й виховання, та в організацію спільної діяльності викладача та студентів. Відповідно *інноваційні освітні технології* можна охарактеризувати як розробку і запровадження нових зразків змісту та способів його опанування студентами. Звісно, що інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду як окремих учителів і викладачів, так і цілих педагогічних колективів. Інновації в навчанні послуговуватися англійською студентів технічних вишів мають за мету пошук нових рішень для оптимізації процесу навчання. Вони нерозривно пов'язані з організацією сприятливих умов для засвоєння матеріалу й підвищення якості навчання. Серед найбільш ефективних доречно назвати такі:

1 *Проектна технологія* за своєю сутністю полягає у тому, що студенти взаємодіють між собою у групах для досягнення певного результату. Виконання спільної справи напряму пов'язаної з професійними знаннями, вміннями та навичками, створює можливості практичного їх застосування у вигляді, наприклад, мультимедійного проекту. Робота поєднує як практичні знання з спеціальності, так і мовний матеріал, що опановують на певному етапі навчання. Роботу оцінює викладач та інші студенти, і у такий спосіб створення проекту є чинником мотивації до навчання кожного студента [1; 2].

2. *Технологія case-study* передбачає потребу вирішення студентом чи студентами певної проблемної ситуації (*case*), яка вимагає наявних професійних знань, вмінь та навичок, що ймовірно може статися у їх професійному житті. Знаходячись в умовах іншомовної комунікації студенти мають проаналізувати усі особливості та чинники впливу на ситуацію і знайти спосіб рішення з ситуації, яка, зазвичай не має єдиного вірного рішення. Студенти мають «сконструювати власне нове знання», що сприяє кращому його засвоєнню й підвищенню вмотивованості до навчання [2].

3. *Технологія активного навчання* включає дібати, дискусії, рольові та ділові ігри, мозковий штурм, що також передбачає безпосередню активність студентів у пізнавальному процесі: кожен має власну роль і є відповідальним за успіх колективної справи [2].

4. *Інформаційно-комунікативні технології* в житті людини XXI ст. – це вимога сучасності, застосування комп'ютерних технологій та інтернет ресурсів у навчанні не лише спрощує багато процесів, але й надає доступ до інформації, необхідної для засвоєння знань. Найбільш прийнятними для навчання, на нашу думку є *застосування скайпа (Skype)*, що надає широкі можливості для спілкування наживу, сприяє збагаченню словарного запасу студентів, розвитку у них сприйняття англомовного мовлення і розмовних навичок, викликає зацікавленість вивченням фразеологічних одиниць та бажання їх застосовувати самостійно. Разом із тим, до такого спілкування

слід ставитися обережно, оскільки у випадку спілкування з носіями мови можливе повторення хибної вимови чи інтонації, тому до вибору співбесідників слід ставитися уважно. Корисним також може стати *ведення інтернет-блогу, або інтернет-сторінки* у вигляді щоденника чи журналу. Таке навчання характеризується інтерактивністю й простотою у застосуванні, є ефективним засобом розвитку навичок письмового мовлення й організації інформаційного простору, сприяє розвитку комунікативних вмінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, здатності до соціальної взаємодії. Дозволяє студенту-користувачу, чи групі студентів, створювати, зберігати, класифікувати різноманітну інформацію та обмінюватися нею [3, с.90-92].

5. *Змішане навчання* – використання комп'ютерних програм у поєднанні з іншими формами роботи надає можливість: індивідуалізувати швидкість засвоєння матеріалу студентами; виявити проблемні зони в знаннях та навичках застосування англійської та успішно їх опрацювати; встановити зворотній зв'язок з викладачем для відслідковування прогресу; провести самоперевірку результатів тестування студентами завдяки наявності правильних відповідей на завдання; оптимізувати самостійну роботу студентів під керівництвом викладача; активізувати мисленнєві процеси, підвищити вмотивованість до вивчення іноземних мов [1].

Інноваційні освітні технології, які націлені на імітацію ситуацій реального професійного спілкування та рішення проблем, пов'язаних з їх майбутньою сферою діяльності, доречно широко застосовувати у технічному виші для підвищення вмотивованості студентів до опанування англомовним мовленням, підвищення рівня ефективності їх навчання, становленню як сучасного фахівця. Основні переваги комп'ютерних технологій полягають у перенесенні акцентів з традиційних вербальних засобів передачі інформації на аудіовізуальні способи. Разом із тим, хоча комп'ютерні технології і стають невід'ємною частиною навчального процесу, вони залишаються технологіями, у застосуванні яких роль викладача є ключовою. Сучасні реалі

ставлять перед викладачами вищої школи нові завдання, вирішити які доцільніше з використанням нових освітніх технологій, методів і підходів до навчання, оскільки їх потенціал значно більший за традиційні методики.

Список використаних джерел

- Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: пособие для учителей. М.: РГБ, 2004. 106с.
- Щукин А.Н. Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам: Учебное пособие. М.: Филоматис, 2010. 186с.
- Innovations in learning technologies for English language teaching. / Ed. Gary Motteram. British Council, 2013. 197p.

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОВНОЇ ТА ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ

*Безлюдна В. В.,
доктор педагогічних наук,
доцент Уманського державного педагогічного університету, Україна*

**ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ В ОСВІТНЬОМУ
ПРОСТОРІ ПЕДАГОГІЧНОГО ВУЗУ**

Тенденція реструктуризації ринку праці, що враховує процеси європеїзації, у які ми всі залучені, вимагає, щоб студенти закладів вищої освіти отримували якісну іншомовну підготовку на основі формування професійної компетентності. Рівень оволодіння ключовими компетенціями виступає одним з основних критеріїв якості освіти та іншомовної підготовки як невід'ємної його частини.

В умовах сьогодення актуалізується проблема посилення професійної та культурологічної складових змісту іншомовної підготовки, що передбачає спеціальну розробку системи педагогічних засобів і заходів, орієнтованих на послідовне включення студентів у мовне середовище з використанням як загальнокультурної, так і професійної лексики.

Рада Європи розробила наступний інструмент для вивчення мов: Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою (Common European Frame work of Reference – CEFR). Документ «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземною мовою: вивчення, викладання, оцінка» або CEFR, був створений у процесі наукових досліджень і широких консультацій як практичний інструмент для визначення чітких стандартів, які повинні виконуватися на кожному рівні вивчення мов, і для оцінювання результатів за міжнародною системою. Він включає в себе систему атестації по п'яти навичкам: читання, письмо, аудіювання, усний діалог і усна презентація (монологічне мовлення).

В рамках даної шкали було виділено шість рівнів володіння мовою, позначених як: A1 – початковий рівень / «відкриття» (Breakthrough), A2 – середній рівень / «виживання» (Waystage), B1 – рубіжний рівень (Threshold), B2 – просунутий рівень (Vantage), C1 – рівень професійного володіння/автономний (Effective Operational Proficiency) і C2 – компетентний (досконалий) (Mastery) [1, с.2].

Введення загальноєвропейської системи рівнів володіння мовою не обмежує можливості різних педагогічних колективів з розробки та опису своєї системи рівнів і модулів навчання. Система вимог до рівнів володіння іноземною мовою студентів закладів вищої освіти визначає цілі, проміжні та кінцеві результати освоєння програми багаторівневої мовної підготовки іншомовної комунікативної компетенції (ІКК). Провідною метою є забезпечення оптимальних умов для розвитку комунікативних умінь студентів у сфері спілкування, необхідних для вивчення і узагальнення міжнародного досвіду в сфері вирішення завдань професійної діяльності.

З часом система рівнів і формулювання дескрипторів може змінюватися у міру накопичення досвіду. В основі опису рівнів оволодіння іноземною мовою лежить діяльнісний підхід в якому встановлюється взаємозв'язок між користуванням і вивченням мови. Студенти і ті, хто вивчають мову розглядаються як суб'єкти соціальної діяльності, тобто члени соціуму, які вирішують завдання в певних умовах, в певній ситуації, в певній сфері діяльності. Діяльнісний підхід дозволяє враховувати весь діапазон особистісних характеристик людини як суб'єкта соціальної діяльності. В особистісно-діялісному підході фіксується зміна схеми спілкування, яка повинна бути суб'єкт-суб'єктною, тобто студент виступає як активний, творчий суб'єкт навчальної діяльності.

Таким чином, використання мови та її вивчення включають дії студента, в процесі виконання яких він розвиває загальну і комунікативну компетенції. Компетенції передбачають суму знань, умінь і особистісних якостей, які дозволяють особі здійснювати різні дії. Загальні компетенції не є мовними, вони забезпечують будь-яку діяльність, включаючи комунікативну. Комунікативні мовні компетенції дозволяють здійснювати діяльність з використанням мовних засобів.

Іншомовна комунікативна компетенція передбачає певний рівень володіння мовними та соціокультурними знаннями, навичками і вміннями,

що дозволяють комунікативно прийнятно варіювати мовною поведінкою в залежності від ситуації спілкування. У структурному плані ІКК складається з наступних компонентів: лінгвістичного, соціолінгвістичного, дискурсивного, стратегічного, соціального, соціокультурного.

Принципово важливим є виокремлення в складі комунікативної компетенції соціокультурного компонента. Цей компонент передбачає знання соціокультурного контексту, а також того, як він впливає на вибір і комунікативний ефект вживання лінгвістичних форм. У цьому випадку студент показує свою обізнаність в тих нормах соціальної поведінки, які визначають виконання конкретних ролей в іншомовному суспільстві. В даний час іншомовна підготовка майбутнього фахівця ґрунтується на концепції «діалогу культур», що передбачає спрямованість на соціокультурні принципи освіти, коли культурне середовище іншомовної підготовки утворюється в ситуації міжкультурного навчання; передбачає формування фахівця, який буде здатний до соціалізації у відповідь на процеси європеїзації; являє собою інтеграцію методик навчання іноземної мови з теоретичної та практичної підготовкою, науково-предметних і особистісно-орієнтованих компонентів діяльності; повинна орієнтувати студентів на самореалізацію в умовах входження України в єдиний європейський освітній простір [2,27].

Список використаних джерел

1. Маисилла П.У. Общеєвропейские компетенции владения иностранным языком: пилотный образец межкультурной стратегии. [Электронный ресурс] / П. У. Маисилла, А. М.Ръехос. – Режим доступа: http://logosbook.ru/educational_book/pdf/2-3_07/08.pdf.
2. Outcomes of the European Commission's public consultation on multilingualism¹⁴ September-15 November 2007. [Электронный ресурс].– Режим доступа: http://ec.europa.eu/education/policies/lang/consult/report_en.pdf.

Вавілова Г. В.,

старший викладач кафедри

іноземних мов факультету маркетингу

Київського національного економічного університету

Редзюк І. В.,

старший викладач кафедри

іноземних мов факультету маркетингу

Київського національного економічного університету

**МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ
ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ
НЕМОВНИХ ВНЗ**

Удосконалення якості системи освіти вимагає впровадження технологій, які сприяють зростанню і поглибленню у студентів інтересу до засвоєння навчального матеріалу й активізують процес накопичення знань.

Роль і місце вивчення іноземних мов у загальному прогресі науки і техніки, а отже і в розвитку всіх галузей знань у сучасному світі величезні. Мова – це не тільки ключ до розуміння іншого народу і культури, вона – шлях до безпосереднього спілкування між людьми. Спілкування між народами – найважливіший фактор, що визначає розвиток політичних, технічних, економічних та культурних зв'язків. Сьогодні перед майбутніми фахівцями гостро постають задачі користування іноземною мовою як засобом спілкування у сфері майбутньої професійної діяльності. Спілкування є мотивованою комунікативно-пізнавальною діяльністю, яка спрямована на

отримання і передачу певної інформації. Така діяльність має, як і інші види діяльності, свій кінцевий результат, який потребує відповідної оцінки учасників процесу. Оцінка залежить від якості та корисності кінцевого результату.

Дійсна комунікація має місце лише тоді, коли кожен з її учасників володіє частиною якоїсь інформації, що становить інтерес для співрозмовника, завдяки чому усний обмін даною інформацією є важливим і необхідним. Отже наша задача – навчати спілкуванню, спираючись на принцип відсутності певної інформації або "інформаційної прогалини", для закриття якої слід відшукати, отримати і передати інформацію або обмінятися своїми поглядами щодо її доцільності та корисності. Умови навчання спілкуванню вимагають наявності мотиву комунікативної діяльності, що має сенс для кожного учасника, мети комунікативної діяльності, ситуації спілкування, певних соціальних ролей, що обумовлені даною ситуацією.

Багато викладачів іноземних мов впроваджують нетрадиційні методи комунікативного навчання, спираючись на певні психологічні методики і це не означає, що вони винаходять колесо. Ситуаційні, рольові та мовні ігри прийшли із нашого дитинства, а також із одного з найстаріших видів мистецтва- театру. Дискутування надійшло до нас із стародавньої Греції, де вчителі користувалися вищезазначеним методом, щоб поряд з повідомленням певної інформації учні отримували необхідні навички висловлювання своїх власних думок щодо них.

Останнім часом значної актуальності набувають рольові ігри: розподіл ролей, перегляд епізодів відеоматеріалу з метою проговорювання тексту синхронно з акторами, драматизація діалогів і окремих сцен, переказ змісту в усній та письмовій формі. В наш час студенти мають можливість отримати майже будь-яку спеціальність з поглибленим вивченням іноземної мови, переважно англійської. Враховуючи цю специфіку, була розроблена

методика навчання студентів іноземній мові з використанням деяких прийомів і методів психодіагностики, психологічних тестів, вирішення проблем психологічного характеру. Завдання, запропоновані студентам, мають перевагу у порівнянні з традиційними навчальними завданнями.

По-перше, вони дозволяють збільшити інтелектуальне навантаження, тому що вміщують елементи рольової гри, проблемності і дискусії, що збільшує активність, розвиває творчі здібності і самостійність суджень, звільніє від пасивності та виснаженості під час напруженої розумової роботи. По-друге, вони навчають спілкуванню, вмінню не тільки чітко формувати свою позицію, але і коректно відстоювати її, прислухатися до іншої точки зору, намагатися зрозуміти і, можливо, прийняти її. По-третє, завдання мають пізнавальний характер, тому що вимагають початкове ознайомлення з існуючими методами психодіагностики, деякими видами психологічних тестів без їх деталізованої інтерпретації. Нарешті, вони мають розвиваючий характер, тому, що сприяють формуванню і подальшому розвитку як психологічних функцій (пам'яті, уважності, сприйняття інформації, уявлення) так і мовних навичок. Завдання пропонують індивідуальні, парні та групові види робіт, спрямовані на розвиток навичок монологічної та діалогічної мови. Використання відеозаписів на заняттях сприяє індивідуалізації навчання та актуалізації отриманих знань, навичок, умінь студентів. Для викладача поставлене завдання є реалізованим у тому випадку, коли студенти отримали задоволення від перегляду фільму саме через розуміння мови, а не тільки через цікавий сюжет. Вправи після перегляду фільму розраховані на закріплення матеріалу. Важлива допомога – відеоповтори з опрацюванням складних епізодів, наявність титрів, лінгвокраїнознавчий коментар, додаткові вправи, що призначені для закріплення мовних зразків фонетичного, лексичного і граматичного матеріалу, а також розвиток навичок аудіювання.

Можна стверджувати, що навчальні відеоматеріали розкривають широкі можливості для активної роботи в процесі формування мовних навичок ті умінь студентів і роблять навчальний процес оволодіння іноземною мовою цікавим на всіх етапах навчання. Як свідчить практика, це приносить задоволення і додає віру у свої сили, а власне і бажання навчатися. Необмежені можливості надають новітні комп'ютерні технології. Під час самостійного навчання студенти мають можливість користуватися електронними підручниками та словниками. Мета впровадження даних технологій – розширення словникового запасу, подолання фонетичних труднощів (у студентів є можливість повторювати за диктором слова та цілі речення), завдання на відпрацювання мовленнєвих навичок і вмінь практичного застосування лексичного матеріалу, подолання різноманітних психологічних перешкод. За допомогою Інтернету студенти самостійно пізнають культуру і звичаї інших країн, мають доступ до різноманітної інформації (останні новини, спорт). Інтернет надає можливість спілкуватися зі студентами та викладачами університетів інших країн. Робота студентів з застосуванням різноманітних психологічних досліджень під керівництвом викладачів дедалі більше набуває актуальності. З особливою ретельністю має здійснюватися підбір навчального мовного матеріалу для опрацювання. Іншим важливим принципом є доступність завдань, текстів, вправ. Робота студентів має контролюватися викладачем з урахуванням психологічних особливостей кожного студента, що дозволяє організувати роботу як з відмінниками, так і з слабовстигаючими студентами, які можуть займатися за індивідуальними програмами. Робота викладача будується на індивідуальному (особистісно-орієнтованому) підході. Втілення ідей даного підходу вимагає постійного професійного самовдосконалення й розвитку творчих здібностей самого викладача, а також певного часу на підготовку заняття, що планується з урахуванням відповідних умов і технологій практичної реалізації підходу. Тим не менше, перспективність

використання особистісно-орієнтованого підходу в світлі гуманістичних тенденцій сучасної освіти є безперечно актуальною.

Список використаних джерел:

- Артемьева, О.А. Система учебно-ролевых игр профессиональной направленности: монография: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. 208 с.
- Бондаревская, Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования. Ростов-на-Дону: Издательство Ростовского педагогического университета, 2000. 352с.
- КандибурГ.Р. Школа, яка змінить Світ: монографія. Д.: Пороги, 2008. 68 с.
- Кашина Е.Г. Традиции и инновации в методике преподавания иностранного языка: учеб. пос. Самара: Изд-во «Универс-групп», 2006. 75 с.
- Кашлев С.С. Педагогика: теория и практика педагогического процесса: учеб. пособие. В 3 ч. Ч. 2. Минск: Зорны верасень, 2008. 208 с.
- Коньшева А.В. Современные методы обучения английскому языку/А. В. Коньшева. Минск: Тетра Системс, 2011. – 304 с.
- Личностно-центрированный подход в пространстве методологических проблем современной российской педагогике [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://rightflow.ru/1937>

*Путій Т.М.,
кандидат педагогічних наук,
доцент Запорізького обласного інституту
післядипломної освіти, Україна*

E-LEARNING ЯК ТЕХНОЛОГІЧНА БАЗА СУЧАСНОЇ МОВНОЇ ОСВІТИ

“Національною доктриною розвитку освіти” визначені основи сучасної парадигми вітчизняної освіти, орієнтованої на її новий – гуманістично-

інноваційний – тип, конкурентність в європейському та світовому просторах [6]. Рада Європи означила п'ять груп ключових компетенцій, якими має оволодіти будь-який представник сучасної цивілізації, а саме: політичні та соціальні; компетенції, пов'язані з життям у полікультурному середовищі; комунікативні компетенції (володіння усними та письмовими формами спілкування, у т.ч. й іноземними мовами); електронні компетенції; здатність навчатися протягом усього життя як основа неперервного особистого та професійного становлення [10].

Останнім часом електронне навчання (e-Learning) набуває широкої популярності. При цьому процес впровадження електронного навчання в систему мовної освіти потребує певної професійної готовності педагога та побудови якісного електронного інформаційно-освітнього навчального середовища. Автором терміну “e-Learning” є канадський дослідник Стефан Доун (Stephen Downes) [8]. Сьогодні це поняття не має єдиного визначення, яке б визнавала більшість фахівців. З одного боку, під “e-Learning” розуміється дистанційне навчання, з іншого, термін трактується більш широко. Вітчизняні та зарубіжні вчені досліджують у своїх роботах стан і тенденції розвитку електронної освіти і самоосвіти [2-4, 7, 9], мобільні технології та інструменти навчання [1], моделі та методи навчання [5].

Вивчення результатів впровадження електронного навчання свідчить про можливість ефективної реалізації за його допомогою нових принципів освіти, мовної зокрема: принципу неперервної освіти; навчання через життя і для життя; вертикальної інтеграції: між окремими етапами освіти, між різними рівнями і предметами всередині окремих етапів; акценту на самоосвіту, самовиховання, самооцінку; індивідуалізації навчання; гнучкість і різноманітність змісту, засобів навчання; вдосконалення умінь вчитися [7, с.75].

Порівняння електронного навчання з традиційним свідчить, що e-Learning може бути таким же ефективним за умови використання методів, що забезпечують взаємодію учасників навчального процесу; зворотній зв'язок

між ними та активність останніх на всіх етапах пізнавальної діяльності. Можливість віддаленого навчання, його персоналізація, використання великих об'ємів інформації, індивідуальне визначення темпів навчання включають e-Learning в систему мовної освіти.

До найбільш значущих засобів e-Learning вчені відносять системи дистанційного навчання; системи колективної роботи; Web-сайти; інструменти Web 2.0; блоги; вікі; чати; електронну пошту; MP3 плеєри та ін. Їх використання дозволяє проводити навчання в різних формах, включаючи синхронне, асинхронне, змішане навчання; організувати взаємодію всіх учасників дистанційного навчання; використовувати сучасні засоби навчання; забезпечувати доступ до сховищ електронних матеріалів; організувати колективну роботу та ін.

Для організації взаємодії всіх учасників навчального процесу в рамках e-Learning використовується широкий діапазон засобів, частина яких надається системою дистанційного навчання, а решта – іншими інформаційними системами, складовими середовища e-Learning. У електронному навчанні задіяні такі інструменти його реалізації, як веб-сайти та веб 2.0 спільноти, веб-орієнтовані навчальні матеріали, програмне забезпечення для спільного використання. Важливим елементом організації e-Learning є створення електронних бібліотек, які містять матеріал необхідний для навчання, що проводиться в рамках e-Learning, а також матеріал, необхідний користувачам e-Learning для постійної професійної педагогічної діяльності. Поширеною формою сучасних електронних бібліотек є веб-репозитарії.

Неперервність навчання підтримується такими ресурсами, які одночасно виконують інформаційно-навчальні функції та є середовищем для презентації та накопичення дидактичних продуктів, створених самими викладачами засобами веб-інструментів.

Слід зазначити, що електронне навчання має потенційні можливості, з одного боку, розширення доступу до освіти для великої кількості осіб, з

іншого, – обмеження його тими учасниками, для яких конкретний освітній процес призначений.

Таким чином, ключовими перевагами e-Learning, що все активніше застосовується у системі мовної освіти, є персоніфікація; можливість будувати ефективну систему управління навчанням; отримання більшого об'єму інформації про проходження навчання; більш дешева організація навчання у його у порівнянні з традиційним очним навчанням.

До певних недоліків навчання мови, яке здійснюється з використанням технологій e-Learning, слід віднести необхідність формування додаткової мотивації викладачів, потребу у суттєвих інвестиціях з метою побудови середовища e-Learning; значну залежність від технічної інфраструктури; відсутність достатньої кількості фахівців у сфері технологій e-Learning.

Отже, аналіз потенціалу електронного навчання у системі мовної освіти дозволяє зробити висновок про те, що e-Learning на сучасному етапі стає технологічною базою для реалізації нової освітньої парадигми.

Список використаних джерел

- Бовт В. Мобильные технологии и инструменты обучения [Електронний ресурс] Режим доступу: www.cpk.mesi.ru/news/2005/release008/4.ppt.
- Герасименко О. Мобильное обучение: в любое время, в любом месте Режим доступу: <http://www.trainings.ru/Library/articles/?id=6321>.
- Дуброва Н. e-Learning – обучение с приставкой «е» месте [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.cpk.mesi.ru/materials/articles/other08>.
- Коновалов П. Стандарты и технологии e-Learning [Електронний ресурс] / П.Коновалов. – Режим доступу: <http://www.cpk.mesi.ru/news/2005/release008/6.ppt>.

- Морозов И. Современные модели управления процессами дистанционного обучения [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.elw.ru/magazine/23/208>
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
- Пушкарь А., Прибыткова Н. Анализ современного состояния и тенденции развития e-learning и самообразования [Электронный ресурс] . – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/Tipuss/2009_1.pdf
- Доун С. Национальный исследовательский совет Канады, eLearn Magazine, Октябрь 2005 [Электронный ресурс]– Режим доступа: <http://elearnmag.org/subpage.cfm?section=articles&article=29-1>
- Faure E. Learning to Be: the World of Education today and tomorrow / Paris: UNESCO, 1972. – 314 с.
- Hutmacher W. Key Competencies for Europe. Report of the Symposium (Berne, Switzerland, March 27-30, 1996). A Secondary Education for Europe Project [Электронный ресурс]// Council for Cultural Cooperation, Strasbourg (France). – Режим доступу: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED407717.pdf>.

*Червінська Л.М.,
старший викладач Київського національного економічного
університету ім. Вадима Гетьмана, Україна,
Василенко І.О.,
старший викладач Київського національного економічного
університету ім. Вадима Гетьмана, Україна*

ВАЖЛИВІСТЬ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ТЕСТУВАННЯ РІВНЯ ЗНАНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

Однією з найважливіших проблем, що постають перед вищою школою, є проблема якості професійної підготовки фахівців нового покоління. Під час навчального процесу у студентів, крім фахової підготовки, повинна сформуватись належна мовно-комунікативна компетенція, що відповідає потребами сучасної освіти. Тому надзвичайно важливо у навчальному процесі використовувати методи, спрямовані на підвищення рівня викладання та контролю засвоєння лінгвістичного матеріалу у навчальних закладах.

Тестування як одна із ефективних форм контролю засвоєння лінгвістичного матеріалу посідає одне з провідних місць у сучасних вітчизняних та зарубіжних методиках викладання іноземних мов. Це пояснюється рядом переваг тестового методу, а саме - об'єктивністю оцінки, простотою оброблення результатів тесту та можливістю стандартизації процедури тестування. Під час складання тестів необхідно дотримуватись певної методики: тестові завдання повинні бути короткими, чіткими, зрозумілими, бажано в стверджувальній формі; при формулюванні завдань неприпустимі двозначні тлумачення; правильні відповіді (якщо такі є у тесті) повинні розподілятися неупорядковано; відповідь на кожне питання не повинна залежати від відповідей на інші питання; повинна бути відповідність питань тестів змісту поточного навчального матеріалу; можливість вгадати правильну відповідь повинна бути мінімальною (неправильні відповіді повинні формулюватись максимально достовірно); неприпустимо давати хибну інформацію в тесті тощо.

Розглядаючи детально цілі та методи тестування мовних навичок, треба наголосити на різниці між неформальними методами тестування, які розробляються викладачами для проведення безпосередньо в групах, де вони викладають, та стандартизованими формами, які розробляються професійно та мають на меті допомогу навчальним закладам у відборі студентів та фінальному оцінюванні їхніх знань. Треба зазначити, що тестування виконує досить широкий ряд функцій, а саме: діагностичну, оціночну, навчальну,

розвивальну, мотиваційну, виховну, організаційну, інформаційну тощо. У процесі підготовки до неформального тестування треба встановити його ціль та функцію, спираючись на наступні критерії:

1. Готовність всіх студентів в групі виконувати програмні вимоги курсу;
2. Селекційний підхід у формуванні академічних груп за рівнем їхньої мовної компетенції;
3. Діагностика індивідуальних сильних та слабких сторін студента;
4. Оцінка готовності студента сприймати тестування як частину навчального процесу;
5. Розуміння студентами цілей навчального курсу;
6. Розуміння необхідності застосування різноманітних матеріалів та технік для досягнення навчальних цілей.

Розглянемо основні методи тестування мовних навичок студентів на прикладі оцінювання перекладу. Переклад завжди був та залишається найбільш поширеним методом перевірки в багатьох неангломовних країнах світу, але не є популярним в США та Великій Британії, оскільки вважається дуже специфічним методом, який не відтворює в повною мірою ані діагностичну, ані розвивальну функції, залишаючи базові навички аудіювання, говоріння та читання поза контролем. Якщо переклад входить до програм підвищеного рівня складності, його трактують як творчу діяльність. В навчальних закладах України переклад досить широко застосовують в усній формі як експрес-метод перевірки розуміння прочитаного тексту. В писемній формі переклад, безумовно, включає елементи творчої діяльності, особливо, коли йдеться про художній текст. У вищих навчальних закладах писемний переклад художнього неадаптованого тексту включається в екзаменаційне тестування на 2-х курсах з вивченням іноземної мови за професійним спрямуванням (Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана). Проте, головним недоліком перекладу є складність його оцінювання. Критерії оцінювання є доволі суб'єктивними,

тому писемний переклад залишається ненадійним методом перевірки мовної підготовки.

Тестування у вигляді диктанту є поширеним методом, особливо для перевірки навичок письма рідною мовою, але досить часто ігнорується при викладанні іноземних мов, особливо на поглибленому етапі вивчення мови. Таку форму тестування, як правило, застосовують на початковому та середньому етапах навчання, що, безумовно, сигналізує викладачеві про орфографічні, граматичні та лексичні труднощі студентів. Проте, треба визнати, що викладачі недооцінюють важливість цієї форми контролю, віддаючи перевагу іншим методам тестування, які дають більш повну та систематичну діагностику і не потребують багато часу для перевірки. Незважаючи на те, що диктант є достатньо громіздкою формою контролю знань, треба зазначити, що відмова від цього методу тестування вже демонструє негативні наслідки.

Тест-твір дає можливість студенту вільно висловити своє бачення проблем, які ставить перед ним викладач. При цьому оцінюванню підлягає не тільки знання орфографії, пунктуації та синтаксису «target language», але й вміння «розкрити» запропоновану тему.

Паралельно з твором можливо використовувати інтерв'ю як спосіб оцінки усної мовленнєвої компетенції. Більшість викладачів застосовують цей метод, оскільки він досить легко дає змогу оцінити мовну компетенцію студента. Тест-вибір (multiple-choice items) є найбільш популярним методом тестування, оскільки відповідає основним вимогам гарного тесту - надійності та ефективності. Класичний тест-вибір складається з речення-стовбуру та трьох або більше варіантів-відповідей, з яких, як правило, одна відповідь є вірною, а решта виконують відволікаючу роль та є помилковими. Тест-відповідь поєднує переваги твору та тесту-вибору, оскільки проблемне питання чітко сформульоване та потребує короткої відповіді, яку студент має можливість самостійно створювати.

Очевидним недоліком таких тестів є те, що вони передбачають декілька правильних відповідей. Однак, якщо викладач сам складає тест з метою перевірки вивченого матеріалу, недолік стає перевагою, коли студенти спроможні самостійно підібрати всі правильні варіанти. Таким чином, всі форми тестування та контролю знань з іноземної мови мають певні переваги та недоліки, і тільки логічна їх кореляція дає можливість практикуючому викладачу правильно сформулювати цілі тесту та методи його здійснення.

Підсумовуючи, зазначимо, що перевірка знань студентів належить до найбільш складних питань методики навчання. Педагогічний досвід свідчить, що в поєднанні з іншими видами перевірки, використання тестових завдань є досить ефективним інструментом, що стимулює підготовку студентів до кожного заняття та підвищує мотивацію до предмета, що вивчається.

Список використаних джерел

1. Банкевич Л.В. Тестирование лексики иностранного языка: Учебное пособие для студентов педагогических институтов по специальности «Иностранные языки» М.: Высшая школа, 1981.
2. Барабаш Є.М. Тестування як засіб контролю навчальних досягнень учнів у вітчизняній іншомовній освіті у 60-90 роки 20 століття (ретроспективний аспект). Народна освіта. Електронне наукове фахове видання. - К., 2016.
3. Коккота В.А. Лингводидактическое тестирование. М.: Высшая школа, 1989.
4. Сергієнко В.П., Кухар Л.О. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В.П.Сергієнко, Л.О.Кухар. - К., НПУ ім. Н.П. Драгоманова, 2011.
5. Фоломкина С.К. Тестирование при обучении иностранному языку / С.К. Фоломкина // Иностр. языки в школе. 1986. № 2.

*Nemlii L.S.,
PhD in pedagogical science,
National Aviation University, Ukraine*

INFORMATION TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The constant improvement of modern information technologies (IT) today influences the educational process greatly and it is also concerned that the methods Foreign Language is taught today should be changed either. New generation is addicted to their modern devices and they are eager to use them for any purposes any time during a day. That is why it is worth for the teachers of Foreign Language to integrate technology into learning process. The learners will use the technological resources with pleasure so teachers should direct the usage of them in a useful way.

It is important to understand for teachers how to use technology in order to improve students' four language skills. The internet is a great resource but to get ready for class, find essential information, teachers have to be ready for. Although technology offers new opportunities for both teachers and learners they introduce new challenges as well as.

The common media of information technologies for students is their own mobiles, laptops, tablets and smart phones. More and more both teachers and students get used to their implementation. The Internet access provides a connection to different educational sites most of which are free. Some of them give the possibility to practice vocabulary through playing games, others provide the development of listening comprehension skills via watching videos or listening to the stories. Thanks for computer programs teachers can create their own exercises, make tasks, presentations and then organize various activities in class. The implementation of the technologies raises the level of students' motivation to learning process, the difference of learning styles the students are engaged into facilitates the quality of teaching and learning. The lesson type Task Based Teaching is a principle one in learning process via IT which is not really a "teaching model" but rather a learning model. The implementation of technology in learning process is essential today as it is not only the resource of information

but also a tool of language skills improvement. Teachers are expected to be technologically competent as they have to use the technology effectively. They should be able to cope with the most common problems arising from the use of computers very much in the way that average car drivers can cope with commonly occurring problems with their motor vehicles, i.e. no specialist knowledge of the machine, but knowing what to do when routine breakdowns occur[1].

Thus in IT-rich environments, teachers must:

- improve their didactic competencies connected to IT;
- provide less instruction, but offer more consultation in learning processes;
- monitor learning processes rather than direct them;
- offer and organize group work;
- facilitate the use of technologies that enhance the development of higher-level thinking, decision-making, and problem-solving skills;
- take advantage of quality learning opportunities with technology.

Today educationalists, scientists and researchers consider that the implementation of technology in learning process will essentially change learning and teaching practice. They believe that the new media [1]:

- eliminate more independence of the learner, more self-directed activities;
- encourage interactive work;
- increase feedback;
- change teacher / learner roles;
- supply content updating;
- provide fast access to teaching materials;
- provide greater opportunities for individual, group and team forms of learning.

Experts convince that new teaching methods lead to changes in learning process. So, we could expect that the content of learning will lead to a considerable growth of learning processes outside the educational institution.

Nevertheless, they ensure that the teaching will remain as the main learning concept.

The technology gives great opportunities as for learners and so for teachers. The information they have an access to could be used in various ways: studying, creation, practice, simulation, development, investigation, comparison, debates, discussion, gaming and so on.

Among potential benefits technology gives to learners are:

- interaction with other learners worldwide;
- flexibility of the place and time to learn;
- difference in learning styles;
- definite focus on a particular skills development;
- differentiation in proficiency levels;
- learner autonomy in choice;
- less stress environment;
- access to social context;
- access to materials such as digital games and YouTube content;

Among potential benefits technology gives to teachers are:

- ability for more learner-centered teaching;
- possibility teaching with mixed-level classes;
- Expansion of classes to the real life situations;
- Enhancing of class curriculum;
- wider range of strategies for teaching practice;
- change in teacher's role from instructor to controller;
- opportunities for teachers to create their courses;
- possibility of creation a better learning environment;
- opportunities for monitoring learning;
- practical support and assessment via IT.

There is still a problem. To organize a successful teaching and learning we need to have multimedia laboratories.

1. <https://studopedia.org/12-42101.html>

Shatska O.,

Ph.D. in pedagogical science,

associate professor, Yuncheng university (China)

MOBILE ASSISTED LANGUAGE LEARNING

Nowadays there are many resources to teach and study foreign languages with ease and pleasure. Teachers of English want to have successful lessons to attract students' attention and develop four skills. They can use tones of materials from Internet and technological devices through such approaches: MALL (Mobile Assisted Language Learning), CALL (Computer-Assisted Language Learning), ICT (Information and Communication Technology), WELL (web-enhanced language learning) etc.

Mobile Assisted Language Learning (MALL) is assisted through the use of a mobile device. Using mobile phone technology can bring creativity, flexibility, spontaneity and alacrity in a class. Teachers of English may implement a lot of activities, such as: video project, phone auction, text messaging, drama projects, downloading and listening to foreign language podcasts, SMS-based learning, game-based learning, speed-charts (free topic chats, informative, academic, practice), dictation, creating blogs, e-mail discussion etc.

Mobile-based language learning helps to boost vocabulary, listening, phonetics, grammar, reading comprehension etc. For example, students can use mobile phones to download grammar apps to practice grammar, such as: Road To Grammar; Grammar Up; Practice English Grammar; Grammar Police; NoRedInk;

Grammar Girl; Mad Libs; The Grading Game; 7 Little Words; EngVid etc. They can use online resources– websites (The Grammarly Handbook; English Grammar 101; Daily Grammar; Funbrain.com Word games etc.).

There are many advantages to use mobile phone technology: the communication between the learners (learners exchange their knowledge, skills and ideas), e-learning (distance, open, online, blended learning) with various education resources and learning materials (e-books, e-dictionaries, websites, and applications), studying everywhere (not only in a classroom), online interaction between teachers and learners, convenience and access without time limitation, multiple learning style, individuality, self-paced learning. The disadvantages of using mobile phone technology are small screen, a big influence on the health (radio-frequency radiation), cheating in examinations, and playing games.

Mobile learning technology is connected with world environment. It is very useful method in studying English. MALL can motivate the learners (to study with fun and ease). The teachers need to guide the students to use mobile devices for language learning more effectively. It will demonstrate the quality of education, vary a routine studying process, and help to rethink teaching methods.

References

- Abdyhalykova A., Abisheva K. (2016) Innovative technologies in teaching English .International Scientific Review. № 20(30), p. 77 – 80.
- Bassma Basheer Nomass1 (2013) The Impact of Using Technology in Teaching English as a Second Language. English Language and Literature Studies; Vol. 3, No. 1, p. 111 – 116.
- Methods and activities of using mobile phones in teaching foreign language

// <http://172.18.71.12:83/2Q2W0F719A1C887C2156AB6C1C538666CAD6114271>

A7_unknown_1F2D1B5B6D583DCE500749BCA9A402C18920B5D3_3/reposito ry.enu.kz/bitstream/handle/123456789/6742/METHOD.pdf.

- Mobile learning: improve your English anytime, anywhere // <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/mobile-learning-improve-english-anytime-anywhere>.

- SüleymanNihatS,ad (2008) Using Mobile Phone Technology in EFL Classes. English Teaching Forum, №4, p. 34 – 40.

- Technology in Language Teaching // <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.126.5968&rep=rep1&type=pdf>.

СЕКЦІЯ 4

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Дьяченко О. А.,
кандидат педагогических наук,
старший преподаватель кафедры социальной работы
УО «Белорусский государственный педагогический
университет имени М. Танка», Республика Беларусь*

РАЗРАБОТКА И ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ ПРОЕКТОВ КАК ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ

В профессиональной подготовке специалистов по социальной работе важную роль играет умение разрабатывать и осуществлять социальные проекты. Значимость усвоения данной компетенции подтверждена не только общественными преобразованиями в Республике Беларусь, но и спецификой профессиональной деятельности в социальной сфере, которая обусловлена необходимостью разрешения возникающих социальных проблем.

Данная компетенция формируется в рамках учебной дисциплины «Социальное проектирование и прогнозирование в социальной работе». Социальное проектирование как учебное и научное направления включает в себя систематический анализ социальных процессов, определение путей конструктивного решения социальных задач, корректировку нежелательных негативных последствий.

Теоретико-методологической основой социального проектирования являются труды Сафроновой В.М., Кудринской Л.А., Пирогова С.В. и других.

Сафронова В.М. в своей работе раскрывает базовые вопросы методологии, теории, истории организации научного прогнозирования, проектирования и моделирования социальных процессов, особое внимание уделяя формированию умений реализовывать теоретико-методологические принципы прогнозирования, проектирования и моделирования в социальной практике [3].

В пособии Кудринской Л.А. разработан материал с учетом выполнения задач, которые направлены на формирование у специалистов по социальной работе умений: своевременно выявлять социальную проблему; анализировать тенденции развития социальной проблемы; разрабатывать прогноз на определенный период; упреждать и предлагать меры в форме социального проекта по решению конкретной проблемы [1].

По мнению Пирогова С.В., проектирование и прогнозирование социальных процессов по своему содержанию совпадает с социальным управлением, с управлением когнитивными процессами согласования как видения, интерпретации ситуации, так и процессом целеполагания, согласования целей различных субъектов [2].

Основываясь на обозначенных трудах и учитывая особенности компетентностного подхода, мы разработали эффективные формы организации учебного процесса и предложили виды учебной деятельности студентов, которые способствуют усвоению теоретических знаний социального проектирования; овладению методикой социально-проектной деятельности; формированию умений выявлять и анализировать социальные потребности, учитывая социальную

политику государства; овладению навыками планирования, обоснования, защиты и реализации конкретных социальных проектов.

Эффективному формированию профессиональных компетенций в рамках изучения дисциплины «Проектирование и прогнозирование в социальной работе», на наш взгляд, способствуют следующие виды деятельности:

1. Дискуссия. Направлена на обсуждение наиболее важных и значимых сторон проблемы, поиск наиболее приемлемого пути выхода из нее, достижение взаимоприемлемого решения.

2. Работа с таблицами. Данный вид деятельности способствует осознанному восприятию студентами изучаемого материала. Дает возможность детально проработать как саму технологию социального проектирования, так и ее составляющие части.

3. Разработка схем. Помогает упростить описание изучаемого материала, делает его наглядным и доступным для понимания студентов.

4. Работа в группах. Дает возможность студентам почувствовать себя участниками проектной команды, максимально проработать заданный материал, рассмотреть все идеи участников группы.

5. Разработка мультимедийных презентаций. Предназначение презентаций состоит в донесении целей проекта, его составляющих и показателей для заказчиков, инвесторов, непосредственной целевой аудитории с целью привлечения внимания, а также принятия решения о финансировании.

Если обратиться к формам организации учебного процесса, то наиболее интересными, на наш взгляд, можно считать выездные занятия на базы территориальных центров социального обслуживания населения общественных организаций г. Минска. В рамках таких занятий специалисты, которые задействованы в разработке и реализации проектов различных уровней, на реальных примерах знакомят студентов с особенностями проектной деятельности, с жизненным циклом социального проекта. Также студенты получают возможность поучаствовать в данных проектах в качестве волонтеров.

По результатам изучения дисциплины студенты защищают авторские учебные социальные проекты. Показателем сформированности изучаемой компетенции можно считать эффективную реализацию разработанных авторских социальных проектов на базах учреждений образования и учреждений социальной защиты Республики Беларусь.

Список использованных источников

1. Кудринская Л.А. Прогнозирование, проектирование и моделирование в социальной работе. Омск, 2010. 124 с.
2. Пирогов С.В. Социальное прогнозирование и проектирование: учебное пособие. Москва, 2016. 376 с.
3. Сафронова, В.М. Прогнозирование, проектирование и моделирование в социальной работе: учебное пособие. Москва, 2011. 234 с.

*Курінна А.Ф.,
кандидат педагогічних наук,
доцент комунального закладу «Запорізький обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради, Україна*

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ ОСВІТЯНИНА У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ СЛОВОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ

Процес гуманізації освіти висуває нові вимоги до особистості педагога, стилю його спілкування з усіма суб'єктами освітнього процесу: учнями, їхніми батьками, колегами й керівниками. Серед усіх проблем, пов'язаних з модернізацією системи освіти в Україні, найбільш складною виявилася перебудова позиції педагога від авторитарної, характерної для традиційної педагогіки тоталітарного суспільства, до позиції педагога-гуманіста, здатного сприймати мир дитинства як самоцінність, проявляти емпатію, повагу до

вихованців, визнавати їхнє право на власну думку, самостійність суджень, право на помилку.

На сучасному етапі розвитку демократичної Української Держави активізується інтерес до фундаментальних гуманітарних наук, спрямованих на формування творчої, гармонійної особистості, яка може ефективно володіти думкою, переконуючим словом, риторичним вчинком заради істини, добра, краси. Зміни в інформаційно-комунікативному середовищі ведуть до появи нових педагогічних завдань, пов'язаних з формуванням комунікативної грамотності, яка для сучасної людини є найважливішою складовою її соціальної компетенції [1].

Комунікативна компетенція, яка виконує головну роль у формуванні риторичної особистості, особистості духовно-моральної, екологічно мислячої, соціально й фізично здорової, що має стабільний комунікативний потенціал. І йдеться мова не тільки про риторичну особистість учня чи вихованця, а й риторичну особистість педагога як компетентного носія мови.

Освіта виступає в процесі формування риторичної особистості учня й учителі як одна з найважливіших галузей комунікативної практики. Розуміння педагогічного процесу як взаємодії між дорослим і дитиною, вихователем і вихованцем, учителем і учнем закономірно приводить до усвідомлення того, що ця взаємодія завжди має комунікативну основу.

Формуванню комунікативної компетенції високоорганізованої особистості з громадянською самосвідомістю на сьогодні присвячено величезну кількість досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців-лінгвістів, психолінгвістів й методистів (М. Баранова, М. Вашуленко, Л. Виготського, П. Гальперіна, Б. Головіна, Л. Граудіної, І. Гудзик, А. Леонтєва, І. Лернера, Г. Люблинської, М. Львова, Г. Михайловської, С. Рубінштейна, Є. Пасова, Н. Пашківської, М. Пентилюк О. Хорошківської та ін.).

Вивчення освітніх потреб слухачів системи підвищення кваліфікації свідчить про те, що педагоги відчують дефіцит психологічних знань, важко

переходять від монологічної, фронтальної форми організації навчальних занять до діалогових й полілогових форм, зазнають труднощів в оволодінні інтерактивними методами організації навчальної діяльності.

Значна частина труднощів, з якими зустрічаються сучасні вчителі, пов'язані з труднощами в спілкуванні: невміння налагодити контакт з вихованцями, нерозуміння їх психологічної позиції, недостатня гнучкість в спонтанних мовленнєвих ситуаціях, труднощі в управлінні своїм власним психічним станом. Як вказує І. Колеснікова [2] в посібнику «Комунікативна діяльність педагога», сфера комунікації педагога сучасної освіти знаходить абсолютно новий вимір, нові напрями комунікативної діяльності педагога-фасілітатора. Формуванню нової змістовної лінії комунікативної діяльності педагога-фасілітатора в умовах Концепції нової української школи сприяють: збільшення інтенсивності і щільності інформаційних потоків, у які занурені учасники освітніх процесів; збільшення кількості учасників комунікації в освітньому просторі й розвиток соціального партнерства; поява в людей нових комунікативних потреб й інтересів; розвиток нових форм і каналів трансляції освітньої інформації; необхідність у нових умовах підвищення ступеню інформативності й адресності педагогічної взаємодії [2].

Актуальність означеної проблеми (виклики часу: комунікація, колаборація, креативність та критичне мислення) [1] обумовила розроблення автором на засадах словоцентричного підходу у системі неперервної післядипломної педагогічної освіти для освітян різних категорій навчальний тренінг «Екологія слова: розвиток ефективної педагогічної комунікації в умовах профілізації». Мета тренінгу – підвищення комунікативної грамотності та культури педагога засобами риторики. Основні завдання тренінгу:

- підвищення психологічної компетентності педагогічних працівників;
- стимулювання потреби в саморозвитку комунікативного потенціалу;
- надання практичної допомоги в подоланні труднощів спілкування з вихованцями, учнями, батьками, колегами й керівниками;

- розвиток умінь організації діалогових, полілогових форм навчальної діяльності;
- навчання форм ефективної переконуючої комунікації за нестандартних ситуацій життєвого і професійного спілкування;
- сприяння формуванню сприятливого морально-психологічного клімату в колективі.

Неодмінна умова тренінгу – спираючись на особистий педагогічний досвід слухачів; аналіз мовленнєво-мисленнєвих ситуацій, які виникають у педагогічному колективі. Запропоновані види практичних завдань передбачають самоаналіз слухачами курсів чи членами педагогічного колективу процесу власної комунікативної діяльності. Тренінг складається з 3-х модулів. Тренінг проводиться упродовж 16 годин (2 дні), має виражену практичну спрямованість, теоретичні матеріали подаються у вигляді стислої інформації керівника тренінгу з використанням наочності.

Зміст та структуру навчання визначено на основі комплексного та системного підходів. Упродовж тренінгу за принципами доцільності та цілеспрямованості використовуються групові та індивідуальні форми роботи. На забезпечення особистісного та діяльнісного підходів використано інтерактивні технології навчання (мозковий штурм, тренінгові вправи, творчі вправи, метод кейсов тощо). Метод представлення отриманих на тренінгу знань та вмінь – моделювання мовленнєво-мисленнєвих ситуацій з подальшим аналізом.

За підсумками занять тренінгу доцільно проводити дискусії, круглі столи, самодіагностики слухачами комунікативного потенціалу, котрий вони поширили, і проблем, які залишилися невирішеними чи потребують освоєння в подальшій самостійній діяльності. Підсумкове заняття може бути проведено як узагальнюючий семінар, дискусійний клуб, залік у формі самоаналізу своїх досягнень за підсумками вивчення курсу.

Список використаних джерел

- Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
- Колесникова И.А. Коммуникативная деятельность педагога: учебн. Пособие для студ. Высш. Пед. Учеб. Заведений / И. А. Колесникова; под ред. В.А. Слостёнина. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. 336 с.

*Чигилейчик-Функ Ю. А.,
преподаватель кафедры социальной работы
УО «Белорусский государственный педагогический
университет имени М. Танка», Республика Беларусь*

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ К СОЦИАЛЬНО-ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЕ СЕМЬИ И ДЕТСТВА: ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ

Подготовка студентов к социально-правовой защите семьи и детства выступает значимым элементом в системе подготовки специалистов по социальной работе на факультете социально-педагогических технологий УО «Белорусский государственный педагогический университет имени М. Танка». Основой этой подготовки является программа учебной дисциплины «Социально-правовая защита семьи и детства», которая составлена на основе образовательного стандарта и ориентирована на

формирование у студентов знаний, имеющих научно-теоретическое и практическое значение.

Учебная дисциплина «Социально-правовая защита семьи и детства» выполняет интегрирующую функцию в отношении целого ряда учебных дисциплин, таких как «Семьеведение», «Правовое регулирование социальной работы», «Социально-педагогическая работа с семьей» и др. Дисциплина дополняет и конкретизирует данные дисциплины, обеспечивает формирование системы знаний, умений и навыков, необходимых при организации профессиональной деятельности специалиста по социальной работе.

Изучение учебной дисциплины «Социально-правовая защита семьи и детства» обеспечивает формирование у студентов академических, социально-личностных и профессиональных компетенций.

Современные реалии таковы, что помимо глубоких теоретических и методологических знаний о правовом обеспечении прав и социальных гарантий семей и детей в Республике Беларусь, а также содержании социальной помощи этим категориям населения, необходимо формирование навыков самостоятельной работы в области защиты семьи и детства. Важную роль имеют навыки системного и сравнительного анализа, наличие исследовательского опыта, способность выработать новые идеи и владение междисциплинарным подходом при решении проблем.

Помочь студентам в освоении учебной дисциплины и вышеуказанных компетенций помогает следующий подход.

Раздел 1, или «Введение в курс «Социально-правовая защита семьи и детства», позволяет освоить будущим специалистам необходимые академические компетенции, базовые научно-теоретические знания. Рассматриваются вопросы генезиса охраны прав семьи и детства, охрана детства в современной международной практике, проблемы социального

сиротства в мире и Республике Беларусь, государственная политика в этой области. Теоретико-методологическая основа данного курса опирается на труды Маглыш В.А., Мартыновой В.В., Алтынцевой Е.Н. и др., а также на Конвенцию о правах ребенка, Кодекс Республики Беларусь о браке и семье и другие правовые акты [1].

При изучении последующих тем, помимо лекций и семинаров в классическом виде, активно используются следующие методы и виды деятельности:

- Организация выездных занятий на различные базы. В рамках практических занятий студенты посещают социально-педагогические центры с приютами, центры коррекционно-развивающего обучения и реабилитации, территориальные центры социального обслуживания населения, Национальный центр усыновления Министерства образования Республики Беларусь, дома ребенка, детские дома и школы-интернаты для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, общественные организации.

- «Кейс-метод» как проблемно-ситуативное обучение с использованием кейсов. Кейс представляет собой описание конкретной реальной ситуации, предназначенное для обучения анализу разных видов информации, ее обобщению, навыкам формулирования проблемы и выработки возможных вариантов ее решения. Суть «кейс-метода» состоит в том, что усвоение знаний и формирование умений есть результат активной самостоятельной деятельности студентов по решению различных ситуаций из реальной жизни, в нашем случае – связанных с охраной материнства и детства. Преимуществом кейсов является возможность оптимально сочетать теорию и практику [2].

- Сочетание национального подхода и опыта в решении различных вопросов социально-правовой защиты семьи и детства с лучшими образцами мирового опыта в этой области. Например, при изучении социально-педагогического сопровождения замещающей семьи, студенты осваивают

программу подготовки и сопровождения замещающих родителей, разработанную в Республике Беларусь, а также программу «ПРАЙД» (информация, развитие и обучение: ресурсы для родителей). Впервые разработанная в 1992 году в США Американской лигой охраны детства, программа широко используется во многих странах.

Такой подход позволяет студентам овладеть методами мониторинга, анализа и оценки благополучия детей, нуждающихся в государственной защите; навыками проведения социального расследования; методами, формами, технологиями социальной работы с семьями и детьми, нуждающимися в социальной поддержке и сопровождении, использованию межведомственного взаимодействия в реализации социально-правовой защиты семьи и детства.

Список использованных источников

- Маглыш В.А. Социально-педагогические основы охраны и защиты детства: учеб.-метод. пособие. Минск, 2009. 120 с.
- Калачикова О.Н. Метод кейс-стади: Учебное пособие. Томск, 2007.